

За защита на Родината!

Доклад за състоянието на отбраната и Въоръжените сили на Република България

2012

Докладът е подготвен в изпълнение на чл. 23 от Закона за отбраната и Въоръжените сили на Република България. Той представя на Народното събрание и българското общество обективен отчет за достиженията и предизвикателствата на отбранителната политика през 2012 г.

**Министерски съвет
на Република
България**

Съдържание:

1.	Увод.....	2
2.	Управленски подходи и приоритети в отбранителната политика.....	3
2.1.	Основни изводи по отношение на отбранителната политика, произтичащи от измененията в средата за сигурност.....	3
2.2.	Развитие и функциониране на Министерството на отбраната като модерна институция на демократична държава.....	4
2.3.	Политика на прозрачност и отчетност.....	5
2.3.1.	Ефективно управление и премахване на условията за корупция.....	5
2.3.2.	Информационна политика.....	7
2.3.3.	Контролна и одитна дейност.....	7
2.4.	Ресурсна среда.....	8
2.5.	Изпълнение на бюджетните програми по политики.....	9
2.5.1.	Политика "Отбранителни способности".....	10
2.5.2.	Политика "Съюзна и международна сигурност".....	10
3.	Въоръжени сили и отбранителни способности.....	11
3.1.	Сухопътни войски.....	14
3.2.	Военновъздушни сили.....	17
3.3.	Военноморски сили.....	19
3.4.	Изпълнение на мисиите на въоръжените сили.....	21
3.5.	Участие на въоръжените сили в операции и мисии.....	23
3.5.1.	Операции и мисии на НАТО.....	23
3.5.2.	Операции и мисии на Европейския съюз.....	24
3.5.3.	Операции и мисии на ООН.....	25
3.5.4.	Операции и мисии в подкрепа на населението.....	25
3.6.	Съвместна подготовка.....	26
3.7.	Развитие на националните концептуални и доктринални документи на отбраната и въоръжените сили.....	28
3.8.	Въоръжение и техника.....	29
3.8.1.	Политики и подходи по въоръжението и техниката.....	29
3.8.2.	Инвестиционен план-програма на Министерството на отбраната до 2020.....	30
3.8.3.	Развиване на способности в сътрудничество със съюзници и партньори.....	31
3.8.4.	Утилизация на излишни бойни припаси.....	32
3.8.5.	Политика по прилагане на компенсаторни практики (офсет).....	32
3.9.	Технологични, изследователски и развойни проекти.....	32
4.	Хората в отбраната.....	33
4.1.	Състояние на окомплектоването на Министерството на отбраната и въоръжените сили.....	33
4.2.	Длъжности в щабове и органи на НАТО, ЕС и други международни организации.....	33
4.3.	Набиране и кариерно развитие.....	34
4.4.	Военно-образователна система.....	34
4.5.	Социален статус и условия на труд.....	35
4.6.	Политика на социално сътрудничество.....	36
5.	Национална и Евроатлантическа сигурност и отбрана, международен мир и стабилност.....	37
5.1.	Европейски съюз – обща политика за сигурност и отбрана.....	37
5.2.	НАТО – колективна отбрана и съюзна политика за сигурност.....	38
5.3.	Използваемост на въоръжените сили.....	39
5.4.	Международно сътрудничество.....	40
6.	Поддръжка и осигуряване на отбраната.....	42
6.1.	Разузнаване.....	42
6.2.	Комуникационно и информационно осигуряване.....	43
6.3.	Логистично осигуряване.....	45
6.4.	Инфраструктура на отбраната.....	46
6.5.	Военна стандартизация, сертификация и кодификация.....	49
7.	Изводи.....	49
8.	Направления за съсредоточаване на усилията.....	50

1. Увод

През 2012 г. продължи реализацията на целите и приоритетите, заложи в Стратегията за национална сигурност, Бялата книга за отбраната и въоръжените сили и Националната отбранителна стратегия, както и на дейностите в Плана за развитие на въоръжените сили и Инвестиционния план-програма на Министерството на отбраната до 2020 г.

Отбранителната политика се осъществяваше в динамична и противоречива международна среда на сигурност, с преобладаващи асиметрични рискове и заплахи. Предизвикателствата за сигурността на Република България запазват своята устойчивост. Актът в Бургас показва, че страната е в разширения географски обхват на дейността на терористични организации и на лица, мотивирани от екстремистки идеи.

Системата за отбрана се приближи до постигане на стратегическата цел на отбранителната политика: изграждане на Единен комплект въоръжени сили с възможности за ефективен принос и по трите мисии: отбрана, подкрепа на международния мир и сигурност и принос към националната сигурност в мирно време.

Резултатите през 2012 г. са логично продължение на постиженията от предходните години. През 2010 г. беше стабилизирана системата и се проведе преглед на структурата на Въоръжените сили. През 2011 г. беше върнат фокусът върху отбранителните способности, подготовката, участието в операции и модернизацията на въоръжените сили. На тази основа през 2012 г. продължи процесът на надграждане на способностите и се създадох условия за успешна трансформация и последващо еволюционно развитие на българските въоръжени сили.

През 2012 г. беше изпълнен планът за собствените приходи с 57,9 %. Стриктната финансова дисциплина и плановост на разходите позволи освободените средства да бъдат реинвестирани в бойна подготовка, учения и изграждане на способности.

Благодарение на разумното управление на финансовите ресурси отделяме повече средства за учения и бойна подготовка. И през 2012 г. се запази високо нивото на участие на българските въоръжени сили в учения, особено в международни. От планираните 191 учения бяха проведени 189. Военни формирования участваха в 43 международни учения и съвместни (ротационни) подготовки, като отбелязаният ръст спрямо 2011 г. е 54%.

Трансформираните на стратегическо и оперативно ниво на командване и управление щабове и структури достигнаха пълна оперативна готовност през 2012 г. Стартира трансформацията и в тактическите формирования. Продължи работата върху формирането и подготовката на батальонните бойни групи и плановото им сертифициране, като през ноември 2012 г. беше сертифицирана първата от тях. Този процес срещна известни затруднения. Неосигуряването на предвидените в Бялата книга 1,5% от brutния вътрешен продукт за бюджета за отбрана доведе до затруднения в подготовката на батальонната бойна група.

В контекста на продължаващите реформи беше проведен Преглед за изпълнение на мероприятията по трансформация на въоръжените сили по Плана за развитие на въоръжените сили от приемането му до 31 декември 2012 г. Планираните мероприятия по организационното изграждане на въоръжените сили за периода 2011-2012 г. са изпълнени. Като резултат, през първата година бяха реструктурирани управленските структури на стратегическо и оперативно ниво. През 2012 г. бяха проведени основните мероприятия по реорганизиране на формированията от тактическото ниво. Наложено е отлагане на някои мероприятия с цел запазване на необходими способности¹ като: способности за удари с високоточно оръжие от Сухопътни войски, за наземна поддръжка на войските и силите, за

¹ Постановления на Министерски съвет № 126/25.06.2012 и № 48/04.03.2013

контрол и охрана на въздушното пространство във ВВС и за провеждане на миночистачни операции в акваторията на базите във ВМС. Отложена е и реорганизацията на бригада „Логистика“ и бригада „Специални сили“. Водещ принцип, който се стремяхме да спазваме, е, че към снемане на отделни способности се пристъпва само след като се изградят нови, за да не се получи недостиг от способности за изпълнение на задачите по трите мисии на въоръжените сили.

С приемането на Закона за резерва на въоръжените сили стартира изграждането на качествено нов и по-ефективен резерв. През втората половина на 2012 г. започна набирането на първите резервисти.

Ключови решения бяха приети на Срещата на високо равнище на НАТО в Чикаго (20-21 май 2012 г.). Израз на новото стратегическо мислене е работата по изпълнение на инициативата за „Интелигентна отбрана“ („Smart Defence“). Поради очертаващото се намаляване на оперативното темпо и участието в мисии и операции, важно е да се запази и поддържа натрупания опит, включително чрез включване в Инициативата на НАТО за свързаност на силите („Connected Forces Initiative“ - CFI).

В областта на отбранителните способности на ЕС основният акцент е върху дългосрочните перспективи за развитие на инициативата за „Обединяване и споделяне на способности“ („Pooling & Sharing“), както и върху постигането на синергия с политиките на Съюза в областта на изследванията, индустрията и пазарите.

2. Управленски подходи и приоритети в отбранителната политика

2.1. Основни изводи по отношение на отбранителната политика, произтичащи от измененията в средата за сигурност

През 2012 г. международната среда за сигурност се формираше под въздействието на: кризисните процеси в Близкия изток и Северна Африка; нестабилността в Афганистан; запазването на т. н. замразени конфликти в различни части на света; разпространението на оръжия за масово унищожаване; амбициите на отделни държави да развият ядрено оръжие и средства носители; глобалните финансови, икономически, хуманитарни и демографски проблеми; увеличените рискове за информационната и енергийната сигурност.

Съществено значение за средата за сигурност през периода имаха проявленията на асиметричните рискове и заплахи. Тероризмът остана една от главните заплахи за сигурността в света.

Обстановката в Западните Балкани продължи да се стабилизира благодарение на активното ангажиране на международната общност, както и стремежа на страните от региона за членство в НАТО и ЕС. Рисковете за сигурността на Република България, произтичащи от обстановката в региона, бяха ниски и имаха преди всичко асиметричен характер. Запази се неблагоприятното въздействие върху регионалната стабилност на: етническото противопоставяне; тежкото социално-икономическо положение; трансграничната организирана престъпност и др.

Главните проблеми за сигурността в черноморско-каспийския регион бяха наличието на замразени конфликти, действията на терористични и паравоенни структури, етническите и религиозни противоречия, големият брой бежанци и разселени лица, значителното количество нелегално оръжие в населението. Запазиха се и рисковете от разпространение на ядрено и химическо оръжие.

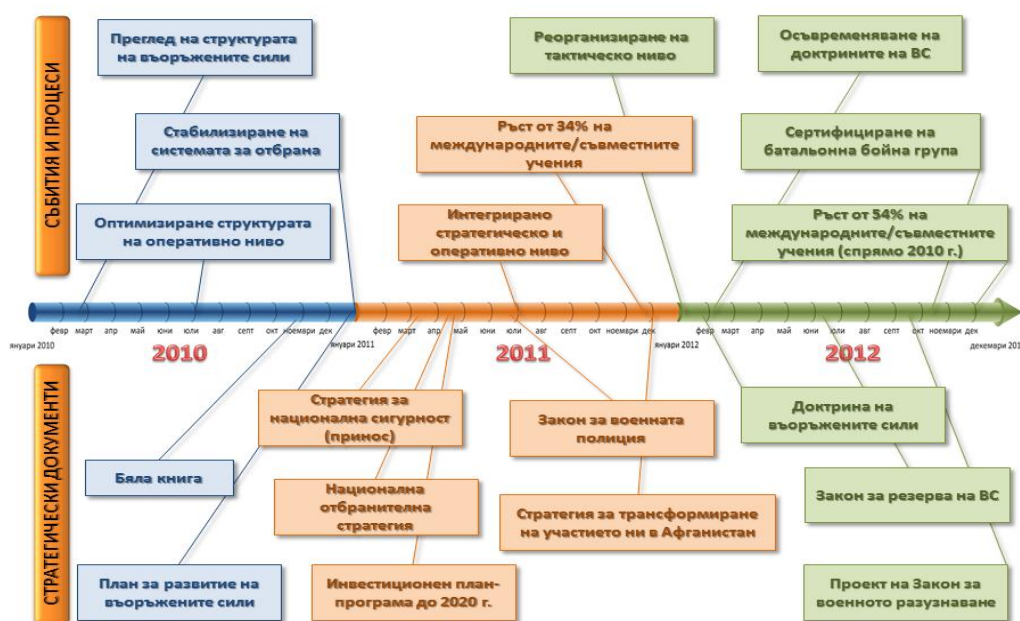
Макар и индиректно, въздействие върху националната сигурност имаха процесите в Централно азиатския регион и главно разпространяването на радикалния ислям, организираната престъпност, трафикът на наркотици, хора и оръжие.

В Афганистан средата за сигурност се характеризираше с висока степен на заплахите, породени от терористичната активност и опитите да се дискредитира правителството и да се противодейства на усилията на Международните сили за поддържане на сигурността (International Security Assistance Force - ISAF) за стабилизиране на държавата. Независимо, че потенциалните рискове и заплахи за сигурността на страните, участващи в ISAF, включително за българския военен контингент останаха високи, се отбелязва и намаление на общия брой на инцидентите по сигурността с около 26% в сравнение с 2011 г. и продължава реализирането на трансформирането на операцията и предаване отговорностите на афганистанските сили за сигурност.

Върху средата за сигурност в Близкия изток и Северна Африка негативно влияние оказваха въоръжените конфликти и нестабилността. Извършваните фундаментални политически, икономически и социални промени генерират рискове за сигурността в регионален и глобален аспект поради: острите политически кризи, религиозни и етнически противоречия; дейността на терористични организации; разрасналата се организирана престъпност; силните сепаратистки настроения; икономическата и финансовата нестабилност; безконтролното разпространение на въоръжение и бойна техника; влошената хуманитарна и санитарно-епидемиологична обстановка; засиленото влияние на радикалните движения и екстремистки групи, които се възползват от властовия вакуум за набиране на нови членове, финансиране и увеличаване на бойните си възможности. Тези фактори породиха рискове за сигурността на страните от ЕС, включително за България.

2.2. Развитие и функциониране на Министерството на отбраната като модерна институция на демократична държава

Диаграма 1 показва основни събития и постижения на отбранителната политика през последните три години.

Диаграма 1 – Събития и постижения на отбранителната политика 2010 - 2012

През 2010 г. беше проведено "стратегическо преосмисляне" на отбраната, през 2011г. фокусът беше върнат върху бойните способности на армията, а 2012 г. беше година на „надграждане“ на способностите по всички техни императиви.

Основните резултати от проведения през 2010 г. Преглед на структурата на въоръжените сили бяха отразени в „Бяла книга за отбраната и въоръжените сили на Република България“, на основата на която бяха разработени „План за развитие на

въоръжените сили на Република България” и „Инвестиционен план-програма на Министерството на отбраната до 2020 г.”. През 2011 г. бяха приети „Стратегията за национална сигурност” и „Националната отбранителна стратегия”. За първи път от много години развитието на отбраната се извършва при напълно разгърната рамка стратегически документи с ясна визия за управлението на ресурсите и фокусирането върху необходимите способности в новата среда. Целта е да се изгради Единен комплект въоръжени сили, способни да изпълняват пълния обем задачи по трите мисии – „отбрана”, „подкрепа на международния мир и сигурност” и „принос към националната сигурност в мирно време”.

Със стартирането на Плана за развитие на въоръжените сили бяха инициирани мащабни реформи. Усъвършенства се моделът на интегрирано Министерство на отбраната и се реорганизира командната структура на стратегическо и оперативно ниво. Беше постигнато намаляване на административната тежест и усъвършенстване на системата за командване и управление. Променена беше организационната структура на формированията и беше подобрена ефективността на управлението. Създадени бяха условия за поддържане на наличните и развитие на нови способности.

Продължи привеждането на нормативната база в съответствие с изискванията за развитието на въоръжените сили в съвременната стратегическа среда. Беше приет „Закон за резерва на въоръжените сили на Република България”². В изпълнение изискванията на закона бяха разработени и приети „Правилник за прилагане на Закона за резерва на въоръжените сили на Република България”³, „Наредба за военния отчет на българските граждани и техника в мирно и военно време”⁴ и „Наредба за условията и реда за провеждане на мобилизация”⁵. С приетите нормативни документи за резерва се създаде уредба, която регламентира обществените отношения, свързани с ръководството, състава, подготовката, използването, отчета и службата в резерва на въоръжените сили на Република България и подготовката на българските граждани за защита на отечеството. Изготвен е и нов Държавен военновременен план⁶.

2.3. Политика на прозрачност и отчетност

2.3.1. Ефективно управление и премахване на условията за корупция

Проведената реорганизация в Министерството на отбраната доведе до намаляване броя на организационните звена, усъвършенстване на управленските процедури, оптимизиране процеса на подготовка и вземане на управленските решения, привеждането им в изпълнение, отчета и контрола на резултатите. Това общо повиши ефективността на управлението.

В борбата с корупцията е установена и се поддържа трайна тенденция на общо ниско ниво на риска. Провежданата политика на прозрачност и отчетност е мощно и недвусмислено послание, че корупцията няма да бъде толерирана.

Според изследване на британската неправителствена организация „Прозрачност без граници”⁷, България е сред държавите със сравнително нисък корупционен риск в сферата на отбраната. Изследването оценява нивата на корупционен риск в отбранителните институции в сферата на политиката, финансите, човешките ресурси, операциите, обществените поръчки. В изследването са сравнени антикорупционните политики и практики на 82 страни, разпределени в седем групи. България попада в група „С” заедно с Франция, Италия, Испания, Япония и други, оценени като държави с умерен корупционен

² Приет от 41 Народно събрание на 23 февруари 2012 г., обнародван в ДВ бр. 20, в сила от 10.06.2012 г.

³ Приет с ПМС № 145 на 6 юли 2012 г., обн. в ДВ бр. 54 от 17.07.2012 г., в сила от 17.07.2012 г.

⁴ Приета с ПМС № 167 на 30 юли 2012 г., обн. в ДВ бр. 60 от 07.08.2012 г., в сила от 07.08.2012 г.

⁵ Приета с ПМС № 211 на 11.09.2012 г., обн. в ДВ бр. 71 от 18.09.2012 г., в сила от 18.09.2012 г.

⁶ Приет ПМС № 89 от 2 май 2012 г., обн. ДВ. бр. 35 от 8 Май 2012 г., в сила от 08.05.2012 г.

⁷ Government Defence Anti-corruption Index, 29 January 2013, <http://government.defenceindex.org/>

риск. По процентни показатели България е трета в тази група. Преди нас са САЩ, Великобритания, Норвегия, Швеция и др. (група „В“), а Австралия и Германия са единствените, които са оценени като страни с най-силни антикорупционни механизми (група „А“).

Дирекция „Вътрешен одит“ периодично изготвя доклади за констатираните факти и условия, пораздащи корупция, безстопанственост и лошо управление в Министерството на отбраната. Ежемесечно се предоставяше информация относно констатирани от вътрешните одитори нередности, факти и условия, пораздащи корупция, която да бъде включена в Отчетите за изпълнението на Графика за неотложните мерки и действия на правителството и органите на съдебната власт за изпълнение на показателите за напредък в областта на съдебната реформа, борбата с корупцията и организираната престъпност. Отчетите се публикуват на Интернет страницата на Министерството на отбраната.

Инспекторатът анализира и оцени корупционния риск в 16 военни формирования и 5 структури на пряко подчинение на министъра на отбраната. Във всички проверени структури, с изключение на две, корупционният риск е оценен като „нисък“. Поради спецификата на дейността им, в Изпълнителна агенция „Военни клубове и военно-почивно дело“ и Военна академия „Г. С. Раковски“ същият беше оценен като „среден“. Направени са съответните предложения за превенция. Не бяха констатирани случаи на конфликт на интереси и корупционни практики през 2012 г.

От 01.12.2012 г. в Инспектората на Министерството на отбраната беше създаден отдел „Противодействие на корупцията“. Основната му функция е установяването на предпоставки, анализ, оценка и превенция на корупционния риск, системни действия срещу негативните явления и противодействие на корупцията.

Във връзка с измененията в Закона за обществените поръчки по предложение на Инспектората, със заповед на министъра на отбраната от 22.06.2012 г. бяха обявени Вътрешни правила относно реда за планиране и организация на провеждането на процедурите за възлагане на обществени поръчки и за контрол на изпълнението на сключените договори. С правилата се цели ограничаване на корупционния риск и създаване на условия за по-голяма прозрачност на процедурите и процесите по взимане на решения.

Беше предоставен пълен достъп на обществеността и медиите до обявите за обществени поръчки и търгове. Ежедневно се актуализираше информацията относно разкриването на процедурите и техния ход. Постоянно се поддържа и актуализира рубрика „Антикорупция“ на електронната страница на Министерството на отбраната и в Автоматизираната информационна система на Българската армия. Редовно се публикуват бюлетините от проведените заседания на Съвета по отбрана, Постоянния съвет по антикорупция, Съвета по условия на труд в Министерството на отбраната.

Постоянният съвет по антикорупция към Министерството на отбраната изготви и прие План за действие по прилагане на политиката на антикорупция за 2012 г., в който бе потвърдено, че провеждането на отговорна и прозрачна отбранителна политика и борбата с корупцията са водещи приоритети на министерството.

В плана се потвърди, че ще продължи изпълнението на всички досега съществуващи мерки за превенция и борба с корупционните практики, както и бяха набелязани нови като например: включване на антикорупционната проблематика в цялостната стратегия за вътрешна информация и провеждане на курсове за ръководителите и членовете на Интегрираните проектни екипи за управление на проекти и договори. В областта на обществените поръчки бе решено да се ограничи броят на онези, които се осъществяват чрез пряко договаряне и да се подобри контрола на процеса на изпълнение на договорите. По отношение на управлението на човешките ресурси, корупционният риск беше сведен до минимум чрез изготвяне списък на чувствителните длъжности и към тях се предявиха допълнителни изисквания в длъжностите им характеристики. Продължи взаимодействието с

неправителствените организации, като те бяха периодично информирани със специален бюлетин за дейността на Съвета по антикорупция.

В Съвета по отбрана бяха обсъждани тримесечните анализи на бюджетните приходи и разходи. Информацията с отчетните данни е публикувана на електронната страница на Министерството на отбраната.

2.3.2. Информационна политика

Министерството на отбраната осъществява активна информационна дейност и спазва поетите пред българското общество и данъкоплатците ангажименти за провеждане на прозрачна и отчетна отбранителна политика. Продължи традицията на интернет страницата да бъдат публикувани всички приети стратегически документи, концепции, планове и отчети, нормативни и поднормативни актове.

На интернет страницата на Министерството на отбраната, на създадения през май профил на Българската армия в социалната мрежа „Фейсбук“ и в рубрика „Вътрешна информация“ на Автоматизираната информационна система на Българската армия бяха публикувани 912 новинарски съобщения., бяха изпратени 87 писмени отговора до журналистите. За трайно присъствие на Българската армия в информационното пространство стартираха собствени интернет страници на всички структури на пряко подчинение на министъра на отбраната и на видовете въоръжени сили.

През 2012 г. Министерство на отбраната беше класирано с най-висок рейтинг на активна прозрачност от всички централни структури на изпълнителната власт и на второ място при оценката на прозрачността при органи на властта на централно, териториално и местно ниво от представители на програма „Достъп до информация“.

2.3.3. Контролна и одитна дейност

През 2012 г. бяха извършени общо 128 проверки на Инспектората на Министерството на отбраната за контрол на спазването на нормативните актове и заповедите на министъра на отбраната и за законосъобразното провеждане на административните дейности в Министерството на отбраната, в структурите на пряко подчинение на министъра на отбраната и в Българската армия. Изготвени са 69 доклада до министъра на отбраната за резултатите от извършените проверки, в които са направени предложения за отстраняване на допуснатите слабости и недостатъци.

През отчетния период в Инспектората са регистрирани 17 сигнала, подадени на сайта на Министерството на отбраната, голяма част от които на електронната поща на министъра на отбраната или на сайта на Комисията за превенция и противодействие на корупцията в Министерския съвет, и 8 сигнала, подадени на телефона на Инспектората за сигнали за нарушения и нередности. Девет от сигналите са изпратени по компетентност в съответните структури, четири са прекратени, поради липса на конкретна информация, а по четири са извършени проверки. Един от сигналите е оценен като частично основателен. Резултатите потвърждават, че са налице достатъчно механизми за обратна връзка, контрол и вземане на своевременни мерки при необходимост.

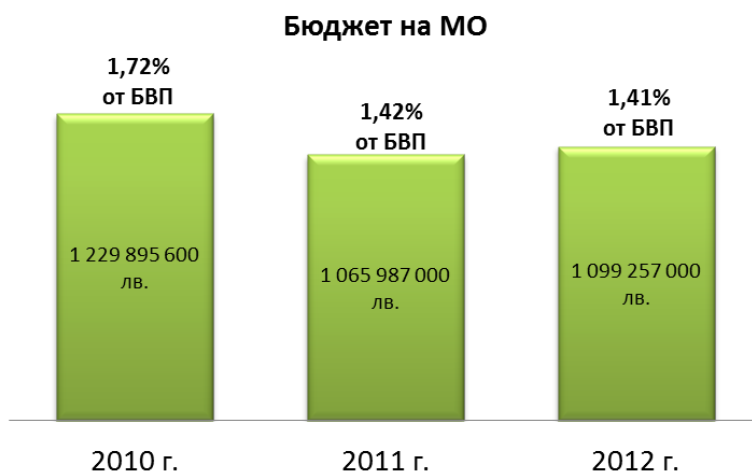
През 2012 г. дирекция „Сигурност на информацията“ извърши шест проверки. Системата за защита на класифицираната информация в Министерството на отбраната и

Българската армия функционира устойчиво за недопускане на нерегламентиран достъп до класифицирана информация.

Дирекция „Вътрешен одит“ изпълни 42 планови и 21 извънпланови одитни ангажименти за консултиране, възложени от министъра на отбраната. Дадени бяха общо 159 препоръки, които са приети от министъра на отбраната и са предприети действия за тяхното изпълнение от проверяваните структури. Проследено е изпълнението на 96 препоръки.

2.4. Ресурсна среда

През последните три години имаме стабилен бюджет на Министерството на отбраната, който се доближава, но не достига набелязаното в Бялата книга за отбраната и въоръжените сили на Република България от 1.5% от БВП (Диаграма 2).

Диаграма 2

Бюджетът на Министерството на отбраната за 2010 г. възлезе на 1 229 895,6 хил.лв., или 1,72 % от БВП, през 2011 г. - 1 065 987 хил. лв. или 1,42% от БВП, а през 2012 г. реалният разход възлезе на 1 099 257 хил. лв., или 1,41% от БВП.

На основание на Закона за държавния бюджет на Република България за 2012 г. и Постановление на Министерски съвет № 367/29.12.2011 г. за 2012 г. беше утвърден бюджет на Министерството на отбраната в размер на 980 630 хил.лв., или 1,26 % от БВП на страната. Разходите по Закона за държавния бюджет на Министерство на отбраната, включващи и функция „Образование“ достигат 1 006 980 хил. лв., което е увеличение до 1,3 % от brutния вътрешен продукт.

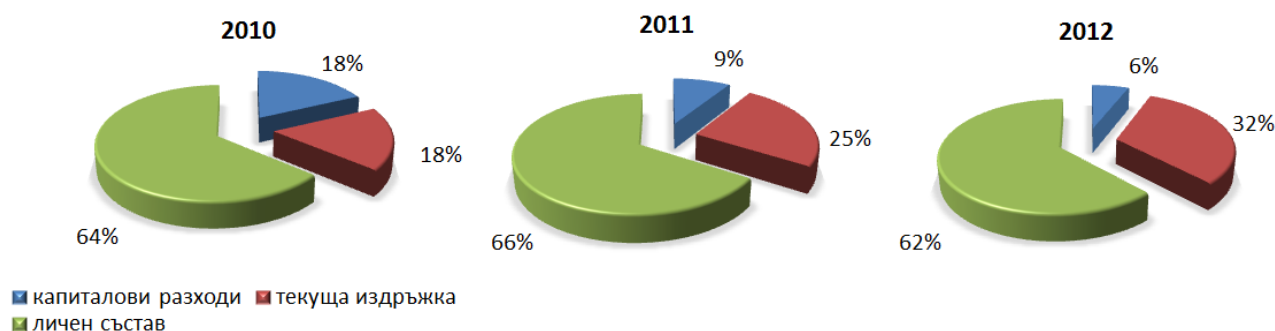
През 2012 г. общият размер на бюджетните разходи на Министерството на отбраната, включително и с извършените такива в държавните висши военни училища, възлиза на 1 099 257 хил. лв., в т.ч. 1 069 476 хил. лв. отчетен разход в Министерство на отбраната и 29 781 хил. лв. от държавните висши военни училища. Горното представлява 1,41% спрямо прогнозния БВП на страната определен с Решение №820/11.10.2012 г., както и с решение №21/10.01.2013 г. на Министерски съвет на Република България.

Трансферът, който беше предоставен за държавните висши военни училища по функция „Образование“, е в размер на 24 406 хил. лв. Средствата, свързани с непосредствената издръжка на Министерството на отбраната и Българската армия (без висшите военни училища), разпределени в рамките на основните направления за разходи са: разходи за персонал – 669 435 хил. лв./ в т. ч. обезщетения – 35 212 хил. лв./; разходи за текуща издръжка – 324 464 хил. лв. и капиталови разходи в размер на 62 161 хил. лв.

Изразходваните средства от Министерството на отбраната, свързани с международната дейност и издръжка на задграничните представителства, са в размер на 2 311 хил. лв. Осъществените от Министерството на отбраната плащания на разходите по

участието на Въоръжените сили в многонационални формирования, коалиционни операции, операции на НАТО, ЕС и ООН, съвместна подготовка и международни учения са в размер на 56 520 хил. лв.

Обобщената информация за процентното съотношение на разходите за личен състав, за текущата издръжка и на капиталовите разходи за периода 2010 – 2012 г. е изобразена на Диаграма 3:

Диаграма 3

Независимо от тежката икономическа ситуация и ограничения бюджет за отбрана, Министерството на отбраната положи максимални усилия и успя да задели необходимия финансов ресурс за придобиването и поддържането на важни за сигурността и отбраната на страната способности. Все още капиталовите разходи не достигат определените в Бялата книга 15% от бюджета. Стабилният висок процент на разходите за текуща издръжка⁸ даде възможност да се реализира целенасочена бойна подготовка в интерес на задачите на въоръжените сили.

Министерството на отбраната прилагаше строг контрол и ефективност на разходването на финансовите средства. Още през първото тримесечие на 2012 г. беше извършено окончателното разпределение на бюджета на Министерството на отбраната за 2012 г. по основните програми в рамките на секторните политики, съгласно Закона за държавния бюджет на Република България за 2012 г. и Постановлението на министерски съвет за изпълнението на държавния бюджет за 2012 г. Бяха изготвени точни финансови разчети за получаване на пълния размер на бюджета на Министерството на отбраната, с цел успешно приключване на бюджетната година и изготвяне на коригиран бюджет по второстепенните разпоредители с бюджетен кредит за 2012 г.

Беше разработена, утвърдена и въведена за изпълнение „Доктрина за финансово осигуряване“⁹.

През периода активно се работеше по въпросите на поддържането на военновременните запаси, съхранявани от Държавна агенция „Държавен резерв и военновременни запаси“, както и от външни съхранители. В Министерството на отбраната беше изготвен и приет с постановление на Министерския съвет „Държавен военновременен план“. В този документ са отразени всички изменения настъпили в Националното стопанство, относно осигуряване на Въоръжените сили с материални средства необходими им в случай на възникване война или военно положение.

Друго важно направление от дейността на Министерството на отбраната, имащо отношение към ресурсната среда, беше редуцирането на обема на собствеността в рамките на необходимото за изпълнение функциите и задачите на министерството и въоръжените сили. В следствие на освобождаването и реализацията на недвижимо имущество и земя е постигнато облекчаване на бюджета в следващите години в частта за охрана и данъци с около 400 хил. лв. годишно в следствие на сваляне на охраната от тези имоти и с около 700

⁸ В разходите за текуща издръжка са включени и тези за бойна подготовка.

⁹ Утвърдена за прилагане с МЗ ОХ-83/05.02.2013 г.

хил. лв. от данъци и такса „Битови отпадъци“, т.е. са разходите за ведомството са намалени с около 1,100 млн. лв. общо. Въпреки, че Министерство на отбраната се освобождава от излишна инфраструктура чрез продажба и безвъзмездно предоставяне на общини, ведомства и областни управители, за останалата част освободени войскови райони продължава да се изразходва финансов ресурс до последващи разпоредителни действия, включително за охрана и данъци.

Министерството на отбраната приключи финансовата 2012 г. със задължения към доставчици в размер на 101,6 млн. лв. В тази сума са включени просрочените плащания на Военномедицинска академия в размер на 85,2 млн. лв., натрупани от предходни години, преобладаващата част от които, са породени от дейности в интерес на националното здравеопазване.

2.5. Изпълнение на бюджетните програми по политики

При наличието на дефинирани национални интереси, цели и ниво на амбиция в отбраната, усилията бяха насочени към „надграждане“ на постигнатото през 2011 г. в областта на отбранителните способности. Важен момент от дейността на министерството беше затвърждаването и по-нататъшното развитие на постигнатото от страната ни в областта на международната сигурност и военното сътрудничество, в контекста на членството в НАТО, ЕС и други международни организации.

2.5.1. Политика „Отбранителни способности“

Изразходваните средства по политика „Отбранителни способности“ са в размер на 1 007 915 хил. лв., което представлява 94.24 % спрямо общите разходи на Министерството на отбраната. Те са разпределени по поддържащите политиката основни програми, както е отразено в Таблица 1.

Таблица 1

Основна програма	Разходвани в хил. лв.	% от общите разходи на МО
1. Подготовка и използване на въоръжените сили	746 414	69,79
2. Управление на човешките ресурси и резерв	23 893	2,23
3. Сигурност	22 340	2,09
5. Медицинско осигуряване	140 623	13,15
6. Военно-патриотично възпитание и военно-почивно дело	21 585	2,02
7. Изследвания и технологии	6 718	0,63
8. Военно образование	151	0,01
9. Административно управление и осигуряване	46 191	4,32

2.5.2. Политика „Съюзна и международна сигурност“.

Изразходваните по политика „Съюзна и международна сигурност“ средства са в размер на 61 560 хил. лв., или 5,76 % от разходите на Министерството на отбраната. Те са разпределени по поддържащите политиката основни програми, отразени в Таблица 2.

Таблица 2

Основна програма	Разходвани в хил. лв.	% от общите разходи на МО
4. Членство в НАТО, ЕС и международно сътрудничество	25 192	2,36
10. Военна информация	36 368	3,40

3. Въоръжени сили и отбранителни способности

Във Въоръжените сили, чрез ефективното усвояване на планираните бойни задачи и в резултат на проведените съвместни учения и тренировки, се повиши подготовката на личния състав, сглобеността на формированията, способността им ефективно да взаимодействат в многонационална среда и с формирования от другите видове въоръжени сили и родове войски. От съществено значение за качествената подготовка е придобитият опит от участието на Въоръжените сили в мисии и операции зад граница. Повиши се готовността им за изпълнение на задачи по трите мисии на Въоръжените сили и постигане на нивото на амбиция, дефинирано в Бялата книга.

Диаграма 4 представя сравнение на общия брой учения за 2011 и 2012 г.

Диаграма 4 – сравнение на общия брой учения 2011 – 2012 г.

Намаляването на мероприятията по бойната подготовка е в резултат на намаляване на общия брой на формированията във въоръжените сили в следствие на извършващите се организационно-щатни изменения. Ученията станаха по-комплексни, включваха повече структури, в това число и извън Министерството на отбраната.

Следва да се отбележи същественият ръст на проведените през 2012 г. международни и съвместни учения спрямо 2010 г. и 2011 г. (Диаграма 5).

Диаграма 5

През 2012 г. формирования от Въоръжените сили участваха в 43 международни учения и съвместни (ротационни) подготовки, което е с 54% повече в сравнение с 2011 г. (28 такива учения). Средният ръст за периода 2010 – 2012 г. е 44%. Този вид подготовка е в унисон с инициативата на НАТО за „Свързаност на силите“, насочена към запазването на вече придобити способности от участие в реални бойни операции. По този начин се компенсира намаляването на оперативното темпо в следствие изпълнението на стратегията за трансформиране на участието ни в Афганистан. В Таблица 3 е показано съотношението на планираните към проведените учения през 2012 г.

Таблица 3

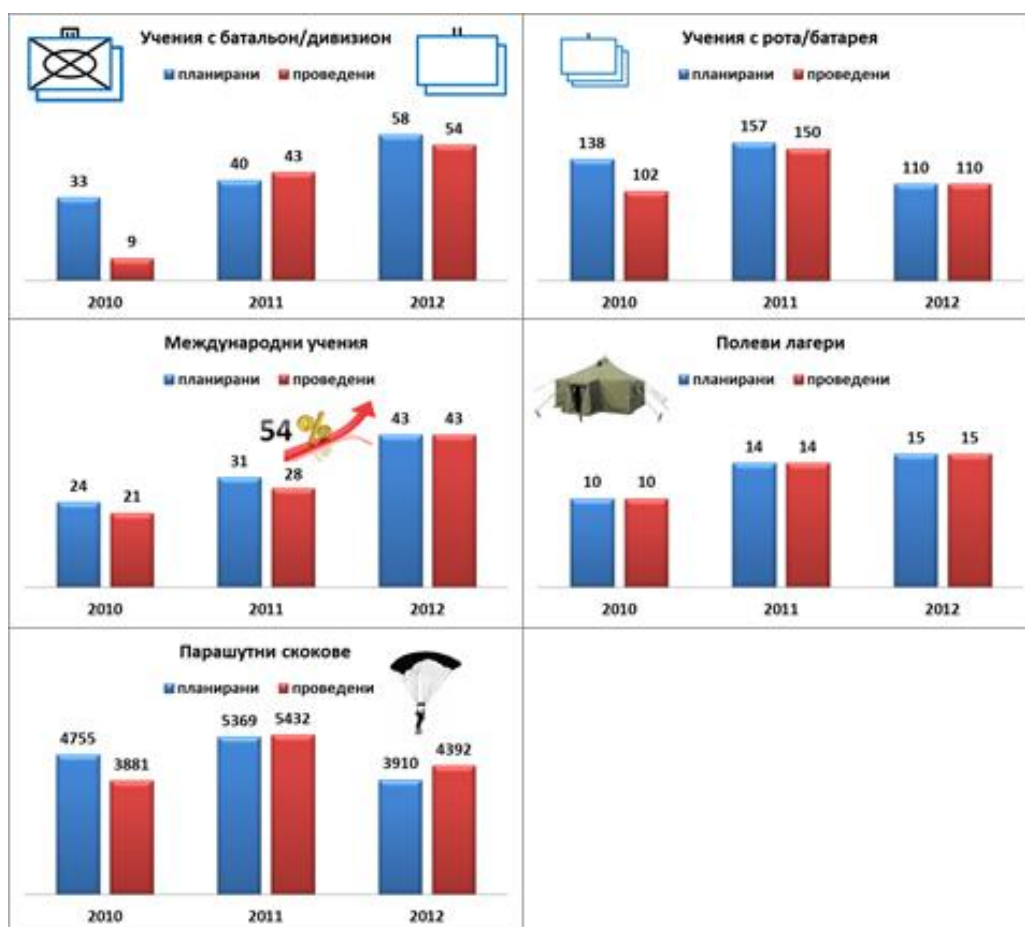
№	Подготовка на войските/ занятия, учения	Планирани	Проведени	Изпълнение (%)
1.	Учения с батальон, дивизион, командно-щабни и компютърноподпомагани командно-щабни учения	58	54	94 %
2.	Учения с рота, батарея, единичен кораб	110	110	100 %
3.	Участие в международни учения и съвместни (ротационни) подготовки	43	43	100 %
4.	Полеви лагери	15	15	100 %
5.	Парашутни скокове	3910	4392	112 %

Преизпълнението на планираните парашутни скокове е в резултат на участието в съвместните подготовки със САЩ.

По-важни дейности в бойната подготовка на Въоръжените сили бяха:

- тристепенното командно-щабно учение „Есен 12“;
- подготовка и сертифициране на първа Батальонна бойна група (ББГ) от състава на 61 механизирена бригада;
- четири ротационни подготовки в тренировъчни комплекси в Хохенфелс и Графенвюр, Германия;
- единадесет курса за подготовка и обучение на военнослужещи за противодействие и откриване на импровизирани взривни устройства, механик-водители и шофьори.

Диаграма 6 отразява развитието на подготовката от 2010 до 2012 г.

Диаграма 6

Бойната подготовка беше директно обвързана със задачите пред Въоръжените сили. По време на тристепенното командно-щабно учение „Есен 12“, беше тествана и потвърдена оперативната готовност на структурите за командване и управление на стратегическо и оперативно ниво. Едновременно с това те се тренираха за планиране и провеждане на операция с батальонна бойна група.

През 2012 г. с прилагане на стандартните оперативни процедури на НАТО за оценка¹⁰ бяха сертифицирани декларираните формирования от Въоръжените сили на Република България, както е отразено в Таблица 4. Тези формирования са част от боеготовите формирования на Въоръжените сили, обявени са в готовност за изпълнение на задачи по линия на НАТО и ЕС и периодично се оценяват за своята готовност по общо установени съюзни критерии и процедури.

Таблица 4

№	Сертифицирани формирования	Оценка
Сухопътни войски		
1.	Механизиран батальон	боеготов
2.	Самоходен артилерийски дивизион	боеготов
3.	Тактическа група за специални операции	боеготов
4.	Инженерно - мостова рота	боготова
5.	Инженерна рота за хоризонтални конструкции	боготова
6.	Инженерна рота за обща поддръжка	боготова
7.	Понтонно-мостова инженерна рота	боготова
8.	Взвод за ядрена, химическа, биологическа защита и екология (ЯХБЗ и Е) -от Силите за отговор на НАТО (NATO Response Force - NRF)	боеготов
9.	Модул за гражданско-военно сътрудничество (Civil – military cooperation – CIMIC) - от Силите за отговор на НАТО (NATO Response Force - NRF)	боеготов
10.	Група за разузнаване с хора (Human Intelligence - HUMINT)- от Силите за отговор на НАТО (NATO Response Force - NRF)	боготова
Военновъздушни сили		
1.	МиГ-29/ МиГ-21 – 2 бр.	боеготов
Военноморски сили		
1.	Фрегата „ДРЪЗКИ“	готова за изпълнение на поставените задачи с ограничения
Служба „Военна полиция“		
1.	рота военна полиция	боготова
2.	взвод военна полиция- от Силите за отговор на НАТО (NATO Response Force - NRF)	боеготов

През 2012 година беше проведена национална сертификация по CREVAL и на:

- 1-ва батальонна бойна група - „**БОЕГОТОВА**“;
- леко-пехотна батальонна бойна група - „**БОЕГОТОВА**“;
- взвод за обезвреждане на взривни материали - „**БОЕГОТОВ**“;

¹⁰ Съгласно системите за оценка на НАТО – оценка на бойната готовност (Combat Readiness Evaluation standard operating procedures - CREVAL), тактическите способности за планиране и развърщане (Tactical Evaluation - TACEVAL), тактически действия на море (Maritime Evaluation - MAREVAL), оценка на силите за специални операции (Special Operations Forces Evaluation - SOFEVAL)

- модул за активна близка отбрана на летище - „БОЕГОТОВ”.

Посредством Цели за способностите за НАТО и в отговор на изискванията на Общата политика за сигурност и отбрана на ЕС, въоръжените ни сили изграждат отбранителни способности, необходими за участие в операции и на двата съюза. Основният акцент е поставен на подготовката на декларираните формирования и върху изграждането и поддържането на отбранителни способности, които са предпоставка за адекватното участие на страната ни в системата за колективната отбрана на НАТО. България изпълнява по сега действащия пакет „Цели на въоръжените сили 2008” общо 47 цели, като 39 от тях се изпълняват от Българската армия, а останалите 8 – от формирования и структури, пряко подчинени на министъра на отбраната.

Междувременно, в рамките на процеса на планиране на отбраната на НАТО страната ни получи Пакета от предложенията на НАТО за Цели за способности от следващия пакет „Цели за способностите 2013”. В него към България са отправени предложения за 56 Цели за способности и са предложени за изграждане 55 формирования за нуждите на колективната отбрана. Ново е изискването за изграждане на способности за участие в операции по стабилизиране и възстановяване, което налага търсене на възможности за по-задълбочено координиране и взаимодействие на междуведомствено ниво.

Най-общо следва да се отбележи, че настоящият пакет „Цели на въоръжените сили 2008”, както и новият пакет „Цели за способностите 2013” ни насочват към изграждане на технологично развити, балансирани, оперативно съвместими, мобилни и експедиционни въоръжени сили, отговарящи на водещите световни концепции и стандарти в областта на отбраната.

Независимо от обективните трудности, протичащата трансформация и ограничените финансови ресурси, на всички нива във Въоръжените сили, усилията бяха фокусирани върху подготовката на декларираните формирования в срок. Това намери отражение в успешната сертификация през 2012 г. на по-голямата част от формированията и в повишаване използваемостта на сухопътните сили.

3.1. Сухопътни войски.

В изпълнение на Плана за развитие на Въоръжените сили в Сухопътните войски се окрупниха две от механизирани бригади с цел увеличаване на способностите им за ефективно участие в изпълнението на трите мисии на въоръжените сили, съобразно дефинираното ниво на амбиция. На основата на третата бригада се формира единен център за подготовка. Военните формирования за бойна поддръжка също бяха реорганизирани, като разузнавателният полк и полкът за ядрена, химическа, биологична защита и екология станаха батальони.

Трансформацията на Сухопътни войски беше насочена към:

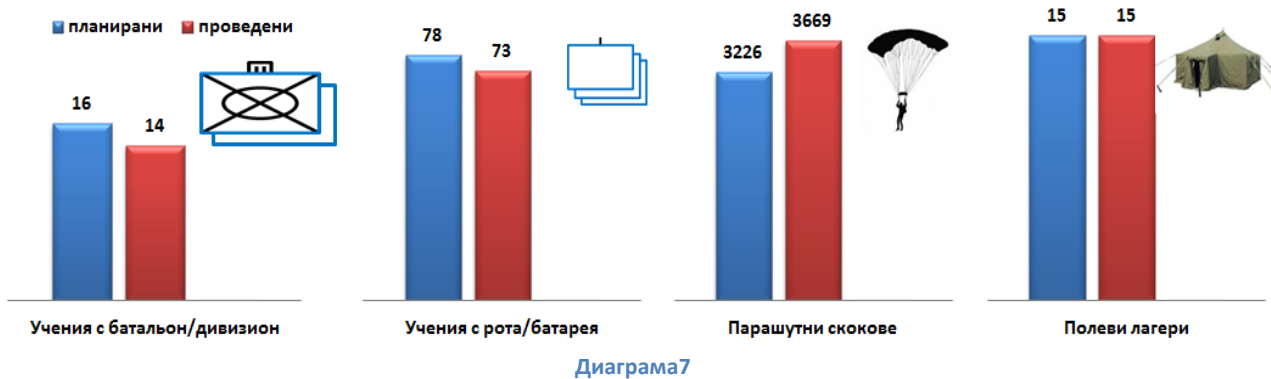
- изграждане в рамките на прогнозния финансов ресурс на единен комплект оперативно съвместими сухопътни сили със способности по трите мисии на Въоръжените сили;
- поддържането и усъвършенстването на придобити способности;

- оценка на поетите ангажименти за предоставяне на сили за участие в операции на НАТО, Общата политика за сигурност и отбрана на ЕС, регионални и двустранни инициативи за военно сътрудничество;
- изграждане на структура на Сухопътни войски с възможности да покрива критериите на НАТО за използваемост на силите¹¹;
- въвеждане на съвременни методи за обучение и подготовка (тренажори и симулатори), водещи до повишаване на ефективността и снижаване на разходите за подготовка;
- освобождаване от излишна инфраструктура и редуциране на способности с отпаднала необходимост, с цел пренасочване на ресурса за преодоляване на технологичното изоставане и подобряване на оперативната съвместимост със страните членки на НАТО.

Подготовка в Сухопътни войски се проведе съгласно планове за подготовка, в рамките на разчетените финансови средства. Приоритетно се осигуряваха формированията за участие в мисии зад граница, подготовката на батальонните бойни групи, Силите за отговор на НАТО (NATO Response Force - NRF) и подлежащите на сертифициране декларираните формирования.

През годината в Сухопътни войски бяха планирани 94 учения, от които бяха проведени 87 учения (93 %) (Диаграма 7 и Таблица 5).

Диаграма 7

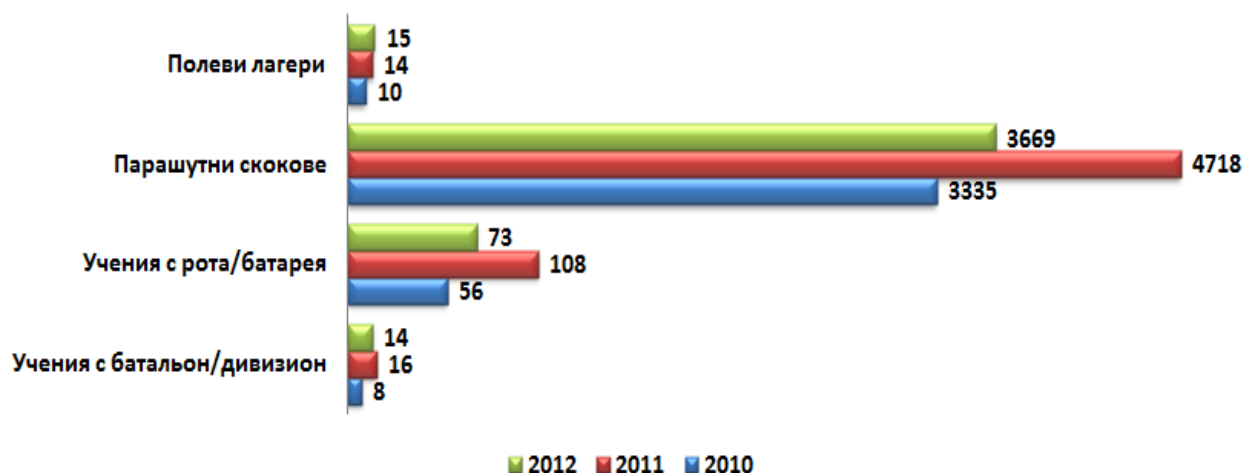
Таблица 5

№	Подготовка на войските/ занятия, учения	Планирани	Проведени	Изпълнени е (%)
1.	Учения с батальон, дивизион, командно-щабни и компютърно подпомагани командно-щабни учения	16	14	88 %
2.	Учения с рота, батарея	78	73	94 %
3.	Парашутни скокове	3226	3669	114 %
4.	Полеви лагери	15	15	100 %

¹¹ 50% способни за развързване, а 10% да са постоянно развърнати или да се намират в непосредствена подготовка за участие в операции зад граница

Непроведените учения с батальон (дивизион) са поради препланирането им и провеждането им в рамките на командно-щабното учение с реални действия на местността „Траен мир 2012“, а с рота (батарея) – поради препланирането им и провеждането им по време на съвместните българо-американски подготовки в Тренировъчните центрове на силите на САЩ в Европа - Хохенфелс и Графенвюр.

На Диаграма 8 е показано развитието на бойната подготовка на Сухопътни войски от 2010 г. до 2012 г.

Диаграма 8

Личен състав на Сухопътни войски взе участие в 23 международни учения и съвместни (ротационни) подготовки. На Диаграма 9 е показан ръстът в този тип учения от 2010 до 2012 г.

Диаграма 9

През 2012 г. над 860 военнослужещи от Сухопътните войски обмениха опит с формирования от 11 съюзнически и партньорски въоръжени сили на територията на България, Германия, Румъния, Украйна и Турция. По време на многонационални съвместни учения като „BLACK SEA ROTATIONAL FORSE 12“, „SEVEN STARS - 2012“, „STEADFAST INDICATOR - 2012“, „BOLKAN LIVEX – 2012“, „RAPID TRIDENT - 2012“ и „STEATFAST JOIST-2012“ се повишиха уменията на офицерите и щабовете да прилагат стандартните оперативни процедури в различни видове бойни дейности. Нарасна готовността за съвместно участие със съюзниците в разрешаването на различни по характер и интензивност кризи и конфликти.

Преподготовка в Тренировъчните центрове на Силите на САЩ в Германия преминаха 1075 военнослужещи от Сухопътни войски.

Бойната подготовка на формированията беше насочена изцяло към осигуряване изпълнението на мисиите (задачите) на отбраната, с пълно ангажиране на наличните способности и ресурси. Въпреки липсата на съвременни образци оперативно-съвместима техника и оборудване, задачите се изпълняват.

Успешно бяха изпълнени всички задачи по отношение на декларираните сили и батальонните бойни групи. На годишната конференция, проведена в Монс, се отчете сериозният принос на Сухопътните войски в изпълнение на програмата за прилагане на стандартните оперативни процедури за оценка на бойната готовност (Combat Readiness Evaluation standard operating procedures - CREVAL).

Недостигащите финансови средства, особено за капиталови разходи, предизвикаха известни затруднения в подготовката за сертифициране на първата батальонна бойна група. Въпреки това, щабовете и личният състав, ангажиран с тази дейност, положили сериозни усилия и проведената сертификация на първата батальонна бойна група премина успешно. Демонстрираните от бойната група от 61 мбр способности показаха, че тя е подготвена и може да изпълнява самостоятелно задачи в международна среда.

3.2. Военновъздушни сили

През 2012 г. във Военновъздушните сили беше извършена мащабна дейност за изпълнение на мероприятия, заложи в Плана за развитие на Въоръжените сили по реорганизация и окрупняване на структурите на военни формирования. Реформата се проведе на 2 етапа, с което бе постигнато 90% изпълнение на плана в частта му за Военновъздушните сили, като броят на формированията на пряко подчинение на Командването на Военновъздушните сили е

намален от 15 на 9. По този начин бяха реорганизирани: 3^{-та} авиационна база, която прие в състава си Военновъздушна учебна база "Г. Бенковски"; 24^{-та} вертолетна авиационна база, която прие в състава си 16^{-та} транспортна авиационна база. Създадена беше нова организация за командване, управление и наблюдение с формирането на база за командване, управление и наблюдение. Реорганизацията обхваща и военните формирования от системата за противовъздушна отбрана.

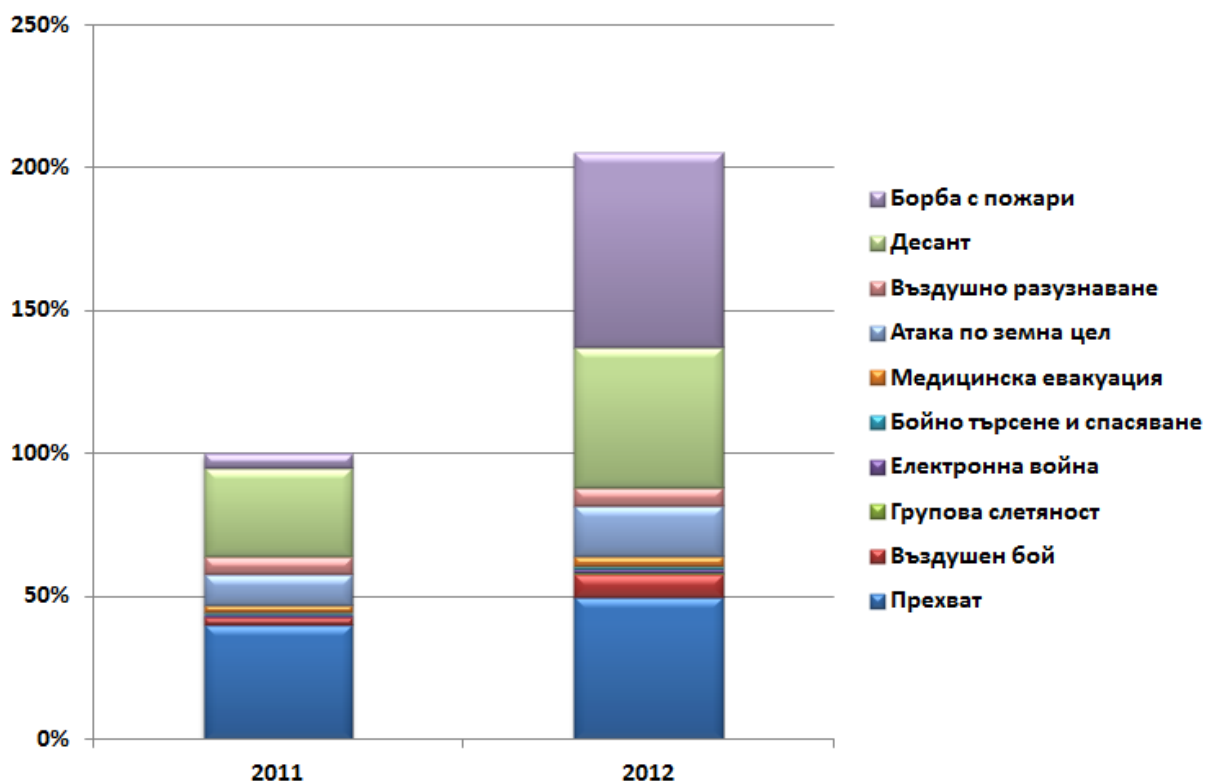
Съществено беше повишена и оперативната съвместимост на Военновъздушните сили чрез разработването и прилагането на процедури за презгранични операции със съседни страни, използването на съвместните българо-американски съоръжения и участието в двустранни и многостранни учения.

Целенасочената подготовка на силите, съобразена с наличните ресурси, позволи изпълнението на законовите задължения на Военновъздушните сили в системата за сигурност на Република България. Изминалата година се характеризира със значителен ръст на участието на Военновъздушните сили в международни и национални учения и тренировки. Заедно с това българските

Военновъздушни сили бяха много активни при изпълнение на мисията на Въоръжените сили „Принос към националната сигурност в мирно време“. (Диаграма 10)

От планирания общ годишен нальот във Военновъздушните сили е отчетено изпълнение на 101% от годишния план, което е с 21% повече спрямо предходната 2011 г. (Диаграма 11). При изпълнението на специални задачи е налице преизпълнение с 240% на планирания за годината нальот, което се дължи и на по-активното участие на Военновъздушните сили при изпълнение на третата мисия на Въоръжените сили.

Диаграма 10 – Подготовка по задачи и принос към мисиите на ВС

Извършена беше огромна по обем дейност за гасене на пожари от въздуха и транспортиране на критично нуждаещи се от медицинска помощ, както и беше осигурен въздушен транспорт за правителствени и неправителствени институции и организации, по установения нормативен ред.

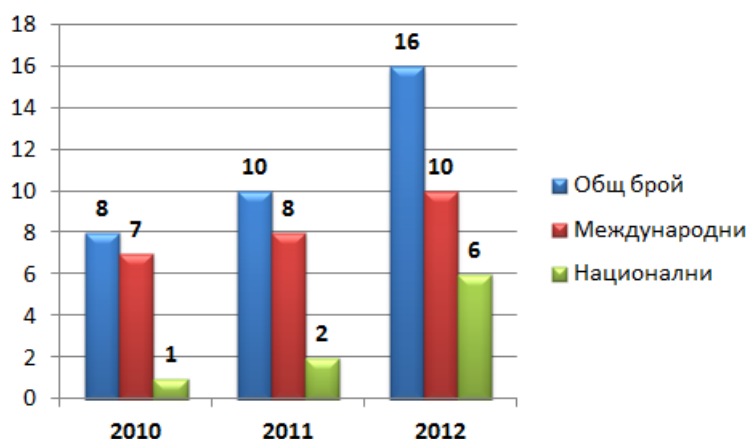
Изпълнени са 94% от планирания нальот за бойна подготовка във Военновъздушните сили за годината. В сравнение с предходната 2011 г., реално осъщественият нальот във Военновъздушните сили през 2012 г. бележи ръст от 21 %.

През годината във Военновъздушните сили бяха планирани 16 учения, от които бяха проведени 14 (88%). (Таблица 6)

Таблица 6

№	Подготовка на войските/занятия, учения	Планирани	Проведени	Изпълнение (%)
1.	Учения с батальон, дивизион, командно-щабни и компютърноподпомагани командно - щабни учения	15	13	87 %
2.	Учения с рота, батарея	1	1	100 %
3.	Парашутни скокове	248	255	103 %

На Диаграма 11 са представени видовете подготовки и учения по години.

Диаграма 11

Личен състав на Военновъздушните сили взе участие в 10 международни учения и съвместни подготовки.

Непроведените летателно – тактически учения са поради организационно-щатни промени във Военновъздушните сили.

Дежурните сили и средства от Военновъздушните сили продължиха участието си в операцията за охрана на въздушното пространство, контрол на корабоплаването и защита на обекти от критичната инфраструктура на Република България. В тази връзка Военновъздушните сили активно участваха в процеса на разработване на двустранни споразумения със съседните държави-членки на НАТО за презгранични операции по Air Policing.

Подготовката на сертифицираните декларираните формирания във връзка с поетите ангажименти към НАТО за изграждане оперативна съвместимост между съюзническите сили е, както следва:

- „Авиационни сили с нарастваща степен на бойна готовност” – изпълнени са 74% от планирания налът;
- „Сили за развързване с нарастваща степен на бойна готовност” –изпълнени са средно 105 % от планирания налът.

Допуснато беше едно авиационно произшествие - авария със самолет МиГ-29 без човешки жертви, дължащо се на грешка в техниката на пилотиране. Самолетът беше напълно разрушен.

3.3. Военноморски сили

Основните усилия в подготовката на Военноморските сили през 2012 г. бяха насочени към усъвършенстване на оперативните способности, ефективността и съвместимостта с Военноморските сили на страните - членки на НАТО, посредством изпълнението на Цели на въоръжените сили, и с отчитане на ресурсните възможности. През 2012 г. приоритет в работата на командирите и щабовете беше подготовката и сертифицирането на декларираните сили от Военноморските сили въпреки ресурсните ограничения.

В рамките на утвърдените лимити от гориво-смазочни материали, бойни припаси и финансови средства за годината, бяха осигурени потребностите за подготовка на корабите от декларираните сили и определените кораби за участие в международни учения, операции и мисии.

Фрегата „Дръзки“ се поддържаеше в готовност за участие в мисии и операции на НАТО и ЕС, декларирана към „Сили с по-ниска степен на готовност“ за НАТО и „Сили на ЕС с ниска степен на готовност“.

Бяха проведени дневни и дневно-нощни полети с вертолетите AS565MB „Пантер“, както и съвместна работа с формирования от Военноморските сили за отработване на взаимодействието при евакуация на пострадал личен състав от борда на кораб и по търсене и спасяване на море. Корабните дивизиони проведоха планираните тактически учения и бойни упражнения.

В периода 05.10-07.11.2012 г. фрегата „Верни“ взе участие в операцията на НАТО в Средиземно море „Active Endeavour“. Участието в операцията демонстрира подкрепата на Република България към колективната сигурност и възможностите на кораби от Военноморските сили да участват в операции в отдалечени райони. Това допринесе за придобиване на опит от участие в съюзни операции и в реални действия по контрол на корабоплаването в международна среда.

През годината във Военноморските сили бяха планирани 67 учения, от които бяха проведени 74. (Диаграма 12, Таблица 7)

Диаграма 12

Таблица 7

№	Подготовка на войските/занятия, учения	Планирани	Проведени	Изпълнени е (%)
1.	Учения с дивизион, батальон, командно-щабни учения и компютърно-подпомагани командно-щабни учения	23	28	121 %
2.	Учения с рота, батарея, единичен кораб	44	46	104 %
3.	Парашутни скокове	436	468	107 %

Сравнение на мероприятията по подготовката между 2011 г. и 2012 г. е направено в Диаграма 13.

Диаграма 13

Личен състав на Военноморските сили е взел участие в осем международни учения и съвместни подготовки.

През 2012 г. Военноморските сили участваха в следните международни учения и съвместни (ротационни) подготовки:

- оперативно-тактическо учение на Военноморските сили с международно участие „БРИЗ 2012“ и потвърждаване сертификацията на фрегата „Дръзки“ с бордови номер 41 по стандартите на НАТО (NATO MAREVAL). ;
- българо-румънското противоминно учение BG-RO MCM LIVEX „POSEIDON 2012“;
- съвместна българо-американска подготовка с Военноморските сили на САЩ в Европа „ТРАКИЙСКА ПРОЛЕТ 2012“;
- съвместна българо-американска подготовка с командването на Морската пехота на САЩ в Европа „BLACK SEA ROTATION FORCE 12“;
- съвместна българо-американска подготовка в тренировъчния център на Морската пехота на САЩ – Хохенфелс, Германия;
- две активации на Оперативната група за военноморско сътрудничество в Черно море „BLACKSEAFOR“.

Военноморските сили поддържаха способности за наблюдение и ранно предупреждение, базирано на информацията предоставяна от „Брегова система за контрол на корабоплаването и охрана на морската граница - ЕКРАН“.

3.4. Изпълнение на мисиите на въоръжените сили

Състоянието на бойната и мобилизационната готовност осигурява своевременното привеждане на военните формирования в по-високи състояния и степени на бойна готовност и изпълнението на мисиите и задачите от Българската армия.

Дейностите по мисия „Отбрана“ бяха насочени към актуализиране на плановите за бойна готовност и мобилизация в съответствие с настъпилите структурни и организационно-щатни промени в щабовете и формированията на всички командни нива.

На основата на Националната отбранителна стратегия, Бялата книга за отбраната и Въоръжените сили и Плана за развитие на Въоръжените сили на Република България и в изпълнение на Закона за отбраната и Въоръжените сили¹² се създадоха условия и се

¹² ЗОВС, чл.19 ал.1, чл.54 ал.1 и чл.85 ал.4

пристъпи към разработване на планове по утвърдените планиращи сценарии. Беше изготвен и утвърден първият Стратегически план за действие на въоръжените сили по тези сценарии.

С постановление на Министерският съвет беше приета Наредба за условията и реда за провеждане на мобилизация.

През изминалата 2012 г. Република България се включи в Системата за противоракетна отбрана на НАТО. Министерство на отбраната беше активно ангажирано в процеса на планиране и своевременно предостави на военните органи на Алианса необходимите експертни оценки.

В контекста на мисия „Подкрепа на международния мир и сигурност“ бяха сертифицирани 11 контингента от Въоръжените сили (Таблица 8).

Таблица 8

№	Контингент	Сертификации
1.	Рота и щабен елемент за участие в операцията на Международните сили за поддържане на сигурността (ISAF) в Кабул, Афганистан	2
2.	Рота и щабен елемент за участие в операцията на Международните сили за поддържане на сигурността (ISAF) в Кандахар, Афганистан	2
3.	Първа, Втора, Трета и Четвърта оперативни групи за обучение и връзка (OMLT) за участие в операцията на Международните сили за поддържане на сигурността (ISAF), Афганистан	1
4.	Екипи съветници (MAT) за участие в операцията на Международните сили за поддържане на сигурността (ISAF) в Кандахар, Афганистан	1
5.	Рота за участие в операцията на Европейския съюз в Босна и Херцеговина (ALTHEA)	1
6.	Национален елемент и междинен резерв за участие в операцията на Европейския съюз в Босна и Херцеговина (ALTHEA)	1
7.	Група за участие в операцията на Стабилизиращите сили на НАТО в Косово (KFOR)	3

За изпълнение на задачите на Въоръжените сили, произтичащи от мисия „Принос към националната сигурност в мирно време“, Въоръжените сили поддържаха и осигуряваха за оказване на помощ на населението при бедствия предварително подготвени сили и средства.

Българската армия разполага с 94 формирования за овладяване и/или преодоляване на последиците от бедствия (Таблица 9).

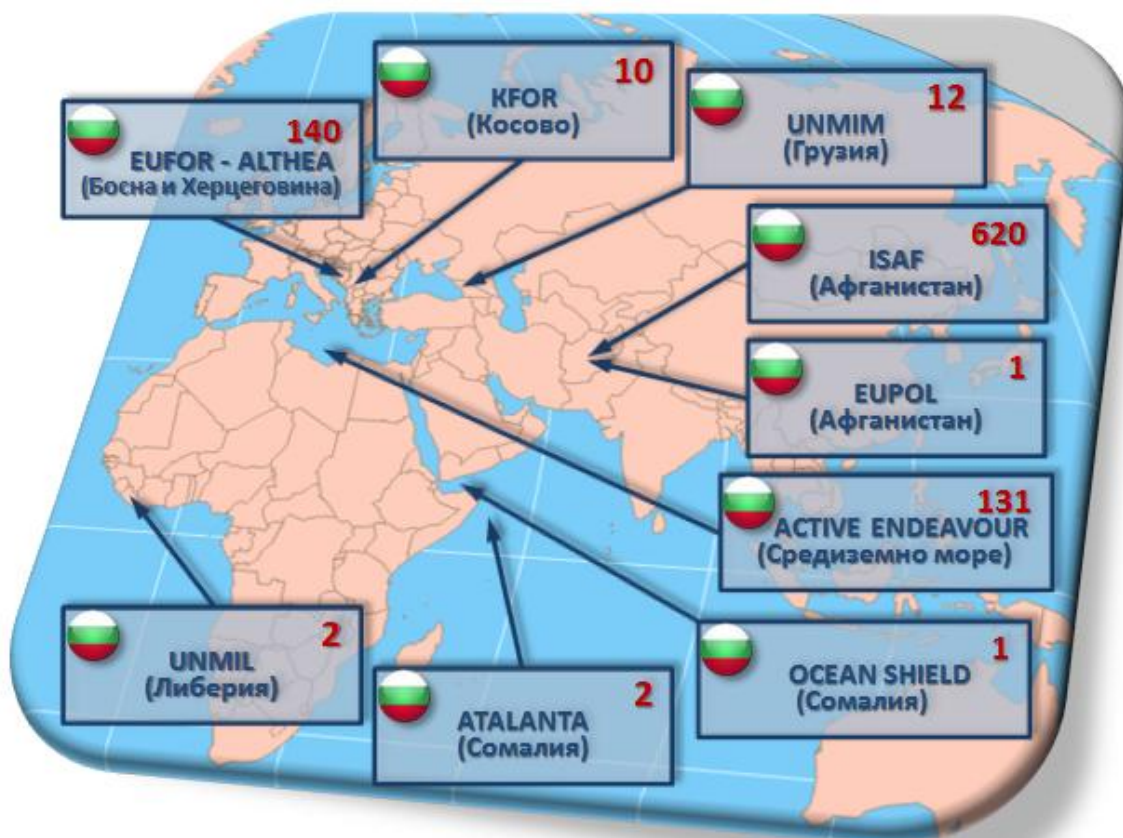
Таблица 9

№	Формирования за овладяване и/или преодоляване на последиците от бедствия	СКС	СВ	ВВС	ВМС	Общо
1.	За ликвидиране на последствията при авария в АЕЦ „Козлодуй“	-	4	1	-	5
2.	За действие при промишлени аварии	-	4	2	-	6
3.	За гасене на пожари	-	15	3	3	21
4.	За действие при наводнение	1	12	-	1	14
5.	За действие при земетресение	1	3	3	2	9
6.	За действие при тежки зимни условия	2	13	6	2	23
7.	За разузнаване и унищожаване на невзривени бойни припаси	-	11	2	2	15

Формированията за овладяване и/или преодоляване на последствията от бедствия оказваха помощ на населението в административната област в която са дислоцирани, като при необходимост имаха готовност да действат на територията на цялата страна, в съответствие с решението за тяхното използване и изготвения за конкретната ситуация оперативен план.

3.5. Участие на въоръжените сили в операции и мисии

През 2012 г. въоръжените сили участваха в девет операции и мисии зад граница. Диаграма 14 показва максималното участие по мисии в една ротация през годината.

Диаграма 14

Към края на годината, в резултат на прилагането на Стратегията за трансформиране на участието на Въоръжените сили на Република България в операцията на ръководените от НАТО международни сили за поддържане на сигурността в Афганистан¹³, и други промени, общата численост на контингентите зад граница беше сведена до около 650 военнослужещи. Общият брой военнослужещи, участвали в планираните ротации през годината е около 1540.

3.5.1. Операции и мисии на НАТО

- **Операцията на Международните сили за поддържане на сигурността (ISAF- International Security Assistance Force) в Афганистан**

България активно участва в усилията на международната общност за подпомагане на мирния процес, възстановяването и стабилизирането на Афганистан, като съобразява своя принос с оперативните нужди на операцията и ресурсните възможности на страната. През

¹³ Решение на Министерски съвет № 866/02.12.2011 г.

2012 г. в операцията бяха развърнати до 620 военнослужещи за всяка ротация, разпределени в: национален елемент, щабни офицери, охранителна рота на летище „Кандахар“, рота за действие в зоната за отбрана на летище „Кабул“, отделение „Военна полиция“, медицински екипи в Херат, Кандахар и Кабул, групи за разузнаване, екип от старши съветници към Регионален тренировъчен център в Кандахар и четири Оперативни групи за обучение и връзка (OMLT-Operational Mentor and Liaison Team) в Кабул и Кандахар.

В изпълнение на „Стратегия за трансформиране на участието на Въоръжените сили на Република България в ръководените от НАТО Международни сили за поддържане на сигурността в Афганистан“ бяха трансформирани четирите Оперативни групи за обучение и връзка в Екипи от съветници. В края на годината беше прекратено участието на медицински екип в испанската полева болница в Херат, и започна организацията на изтеглянето на ротата от Кабул.

- **Операция на Стабилизиращите сили за сигурност в Косово (KFOR – Kosovo Force)**

Република България участва в операцията с 10 военнослужещи в Щаба на KFOR и Тренировъчна група на НАТО в Косово.

- **Операция на НАТО за борба с тероризма в Средиземно море „ACTIVE ENDEAVOUR“ (OAE)**

За операцията бяха използвани на ротационен принцип постоянните военноморски групи на НАТО, както и допълнителен принос на страните-членки с кораби за провеждане на операции за наблюдение на обстановката на море, и в готовност на пристанище.

През октомври 2012 г. Република България участва в операцията с фрегата „Верни“ с бордови № 42 с екипаж от 131 военнослужещи, както и с един военнослужещ в Щаба на постоянната военноморска група.

- **Операция на НАТО за борба с морското пиратство в акваторията около Сомалия „OCEAN SHELDT“ (OOS)**

За операцията бяха използвани на ротационен принцип постоянните военноморски групи на НАТО.

През 2012 г. Република България участва в операцията с един военнослужещ в Щаба на постоянната военноморска група.

- **Принос към Силите за отговор на НАТО (NATO Response Force)**

В дежурство към Силите за отговорна НАТО беше една механизизирана рота за периода от 01.01.2012 г. до 31.12.2012 г.

3.5.2. Операции и мисии на Европейския съюз

- **Военна операция на ЕС в Босна и Херцеговина (EUFOR ALTHEA)**

През месец август 2012 г. лекопехотната рота за охрана и отбрана на база „Бутмир“, Сараево, приключи участието си. След 01.09.2012 г. нашето участие беше трансформирано до 10 военнослужещи в щаба на операцията и подчинените структури, национален поддържащ елемент, и военнопойцейска рота за участие в Междинния резерв на операцията – общо 140 военнослужещи. Резервът застъпи в дежурство от 01.09.2012 г. за срок от шест месеца с готовност за развърщане в района на мисията при необходимост.

- **Военноморска операция на ЕС за възпрепятстване, предотвратяване и възпиране на пиратски действия край бреговете на Сомалия (EU NAVFOR ATALANTA)**

През отчетния период Република България участва с двама военнослужещи в Оперативния щаб на операцията в Нордууд, Великобритания.

- **Гражданска мисия за наблюдение в Грузия (UNMIM)**

Република България участва в мисията с 12 военнослужещи, изпълняващи длъжности на военни наблюдатели в 3 полеви офиса.

- **Полицейска мисия на ЕС в Афганистан (EUPOL-A)**

Република България участва в мисията с един военнослужещ, изпълняващ инструкторски функции.

3.5.3. Операции и мисии на ООН

- **Мисия на ООН в Либерия (UNMIL)**

През 2012 г. Република България участва в мисията на ООН в Либерия (UNMIL) с двама военни наблюдатели.

3.5.4. Операции и мисии в подкрепа на населението

През 2012 г. формирования от Българската армия, определени за овладяване и/или преодоляване на последиците от бедствия изпълниха следните по-важни задачи:

- ключово участие в ликвидиране на последиците от снегонавявания, залежвания и оказването на хуманитарна помощ на бедстващото население в областите Смолян, Русе, Стара Загора и Шумен и др.;

- оказване помощ на населението при наводненията през февруари 2012 г. в районите на с. Бисер, Харманли, Симеоновград и Свиленград;
- разузнаване и оценка на действителното състояние на язовир „Иванков дол“ край полигон „Тодорово“ и язовир „Горната флия“, край с. Николаево, област Плевен;
- поставен временен мост в кв. Владая, обл. София и ремонт на нисководен дървен мост край с. Красново, община Хисар;

- потушаване на пожари в областите Ямбол, Стара Загора, Хасково, Казанлък, Сливен, Бургас, както и в трудно достъпните райони на горски пожари в природен резерват „Витоша“ и парк „Рила“;

- участие в съвместната многонационална операция „Горещо лято“ за прочистване на района на кв. Челопечене;
- прочистване от невзривени боеприпаси на прилежащата територия на складовия район за боеприпаси в района на с. Ловнидол, община Севлиево, където сапъорните групи разузнаха и извършиха прочистване на площ от 630 дка и унищожиха чрез взривяване 91 боеприпаса;

- успешно проведена операция “Чист хоризонт” за ликвидиране на последствията от инцидента в района на складова база за боеприпаси в района на община Стралджа;

- съдействие от служба „Военна полиция” при разследването, изясняването на обстоятелствата и ликвидирането на последствията, свързани с взрива в склад в района на с. Лозенец. Военни полицаи участваха в издирването на изчезнали работници и спасяването на двама души. В последствие военнослужещи от службата изпълниха задачи по охраната на външния периметър в района на взрива, както и в охраната на три-километровата зона около района на пътен възел „Петолъчката” до пълното обезопасяване на района.

Общо през 2012 г. в дейностите по оказване на помощ на населението, държавните структури и обществени организации, Въоръжените сили участваха с повече от 2800 военнослужещи и около 800 единици техника. Бяха разузнати и унищожени общо 913 невзривени бойни припаси и морски мини на територията и в акваторията на страната.

3.6. Съвместна подготовка

От планираните 86 мероприятия по подпрограма 1.5.3 „Съвместна подготовка и международни учения” бяха реализирани 65 мероприятия (75,58%). 21 мероприятия (24,42%) не се проведеха, като основните причини за това бяха няколко. На първо място, при проведените планиращи конференции, част от планираните подготовки (основно от тези с международно участие) бяха препланирани за 2013 г. Друга част отпаднаха като мероприятия от подпрограма 1.5.3, поради отказ за участие от страна на държавите - домакини. През 2012 г. бяха преразгледани ученията на Силите за отговор на НАТО (NATO Response Force - NRF) и ученията по управление на кризи, като част от тях бяха съвместени. Освен това, като резултат от практическото прилагане на инициативата на НАТО за „Свързаност на силите”, се увеличи значението на международните съвместни учения, които са по-крупни, но по-малко на брой.

Най-мощните мероприятия и дейности, включително и с международно участие бяха:

- Съвместна летателна тренировка „ТРАКИЙСКА ЗВЕЗДА 2012”, беше най-голямото учение за Военновъздушните сили на САЩ в Европа през 2012 г. и беше проведено в периода от 25.03.2012 г. до 30.05.2012 г.;
- Военно - полицейска подготовка „ОТВЪД ХОРИЗОНТА” за времето от 07.05. до 18.05.2012 г. на ПУП „Ново село”;
- Съвместна българо-израелска летателна тренировка „COLLECTOR’S ITEM 12”, проведена от 04.06. до 07.06., с участие на сили и средства от Военновъздушните сили на Израел и от състава на Военновъздушните сили на Република България;
- Съвместна подготовка „BLACK SEA ROTATIONAL FORCE 12” – Land operations проведена от 05.06.2012 г. до 05.08.2012 г. на Учебен полигон „Ново село”, летище Безмер и летище Бургас;

- Съвместно българо-румънско учение „BLUE BRIDGE 2012“, проведено на 12.06.2012 г., с участието на сили и средства от състава на Военновъздушните сили на Република България и Република Румъния;
- Съвместна подготовка „ТРАКИЙСКА ПРОЛЕТ 2012“, проведена от 13.06 до 29.06. в районите на летища Крумово и Чешнегирово;
- Съвместна подготовка „BLACK SEA ROTATIONAL FORCE 12“ – Airborne and Air operations беше проведена за времето от 25.06. до 05.08. на летища Пловдив, Безмер, Балчик/ Варна, и Учебен полигон „Ново село“;
- Комплексно тактическо учение „ОБЕДИНЕНИ УСИЛИЯ 2012“, проведено на 20.06. и 21.06. на полигон „Беляковец“, с участието на личен състав от Националния военен университет Велико Търново и личен състав и техника от авиобаза Крумово;
- Международно учение „ЗАЩИТА 2012“- ръководено от Министерство на вътрешните работи - проведено от 28.06. до 30.06., с участието на сили и средства от състава на Военновъздушните сили и на Специализирания отряд за въздушно наблюдение към Главна дирекция „Гранична полиция“ – Министерство на вътрешните работи. Формирования на армията и полицията на Република Румъния и Република Сърбия;
- Тактическо учение с експериментални, зачотни и бойни стрелби на подразделения за противовъздушна отбрана от българската армия с привличане на авиация за обозначаване на въздушния противник „ШАБЛА 2012“, проведено от 29.08. до 31.08.;
- „IRON GUARD 5“ - тренировка на сили и средства за противовъздушна отбрана за работа в условия на активни шумови смущения, проведено от 10.09. до 14.09., с участието на сили и средства от Военновъздушните сили на Република България и Република Гърция;
- Командно-щабно учение „ТРАЕН МИР 2012“ на силите за специални операции от Сухопътни войски на полигон „Корен“, проведено на 01.10. и на 04.10. с участието на транспортни вертолетите от състава на Военновъздушните сили на Република България;
- Компютърно подпомагано учение на страните от Югоизточна Европа „SEESIM 12“, проведено от 15.10. до 19.10. в Национален военно учебен комплекс „Чаралица“, Военна академия „Г. С. Раковски“ и в столиците на страните-участнички в учението;
- Ротационна подготовка/ учение 13-01 „ПЪЛЕН СПЕКТЪР ОТ ОПЕРАЦИИ“ (Full Spectrum Operations) за времето от 08.10. до 05.11.2012 г. в Тренировъчния център на Силите на САЩ – Хохенфелс, Германия.
- Съвместното българо-американско учение „СЪЮЗНА СИЛА 2012“ (ALLIED FORCES) за сертифициране на батальонната бойна група, проведено от 27.10. до 10.11. на Учебен полигон „Ново село“.
- „IRON ASPECT 12“ - тренировка на функционирането на системата за управление на противовъздушната отбрана на НАТО в мирно време, при кризи и конфликти за действие в условия на различни заплахи, с отработване процедури за консултации, командване и управление, проведено от 04.12. до 05.12., с участието на пунктове за командване и управление от системата на НАТО.
- Тристепенно Командно-щабно учение „ЕСЕН 2012“;
- участие в свързочното учение „COMBINED ENDEAVOR 2012“;
- участие в свързочното учение за тестване и подобряване съвместимостта на C4I системите на НАТО „CWID 2012“;
- участие в учението на ЕС по управление на кризи „MULTI LEAR 2012“;
- участие в учението „CYBER DEFENCE EXERCISE 2012“;
- участие на офицери от Военновъздушните сили в международни учения за подготовка и поддръжка квалификацията на оценителите от Военновъздушните сили (TACEVAL);
- провеждане на учението на Военноморските сили „БРИЗ 2012/CERTEX“;

- участие в учението „BALKAN PEACE SUPPORT OPERATION 2012“;
- участие в учението „STEADFAST INDICATOR“;
- учението на Турската армия „ON GUARD 2012“;
- участие в сертификационни учения на оценителите по CREVAL, TACEVAL и MAREVAL;
- сертификационно учение на многонационален батальон за ЯХБЗ от NRF 2013 – „SHIELD DEFENDER 12“;
- участие в учението „BALKAN LIVEX 2012“;
- участие в учението „GORDIAN KNOT 12“ - NRF;
- участие в учение на Силите за специални операции на Катар „ЯСТРЕБ 2012“.

През 2012 г. бяха проведени общо 44 тренировки, подготовки и учения в изпълнение на „План за съвместната българо-американска подготовка и учения за 2012 г.“ На територията на Република България се проведеха 16 съвместни тренировки, подготовки и учения. В тренировъчните центрове на Силите на САЩ в Германия и трети страни участвахме в 12 съвместни тренировки и учения. Участвахме и в 16 индивидуални подготовки/курсове на територията на Република България и в тренировъчните центрове на Силите на САЩ в Германия.

Съвместните българо-американски подготовки и учения, хармонизирани с индивидуалните подготовки и курсове, допринесоха за усъвършенстване на уменията на личния състав и подразделенията за работа в международна среда, обмяна на опит по изпълнение на задачи, техники, тактики и процедури за подобряване на оперативната съвместимост и изграждане на подходящи отбранителни способности за противодействие на съвременните предизвикателства, рискове и заплахи.

3.7. Развитие на националните концептуални и доктринални документи на отбраната и въоръжените сили

В изпълнение на „Плана за развитие на Въоръжените сили на Република България“ и „Плана за разработване, изменение и допълнение на националните концептуални и доктринални документи в областта на отбраната и въоръжените сили“, през 2012 г. процесът по разработването на доктрини продължи с разработването на базовите доктрини, както следва:

- „Доктрина за управление на човешките ресурси (НП-1)“;
- „Доктрина за разузнаването (НП-2)“;
- „Доктрина за провеждане на операции (НП-3)“;
- „Доктрина за логистика (НП-4)“;
- „Доктрина за планиране на операциите (НП-5)“;
- „Доктрина за комуникационно-информационната система (НП-6)“;
- „Доктрина за подготовка на въоръжените сили (НП-7)“;
- „Доктрина за финансово осигуряване (НП-8)“.

Освен разработването на базовите доктрини през юли 2012 г. стартира и процесът по разработване на поддържащите доктрини. Постоянната работна група по доктрините прие проектите на задания за разработване на: Доктрина за Морски операции (НП 3.1); Доктрина за подготовка на ВМС (НП 7.1); Доктрина за сухопътни операции (НП-3.2); Доктрина за

въздушните операции (НП-3.3); Доктрина за операции в отговор на криза извън чл.5 (НП-3.4); Доктрина за мироподдържащи операции (НП-3.4.1); Доктрина за гражданско-военно сътрудничество (НП-3.4.9); Доктрина за електронна война (НП-3.6); Доктрина за ЯХБЗ (НП-3.8); Доктрина за съвместно определяне и поразяване на целите (НП-3.9); Доктрина за геопространствено осигуряване (НП-3.11); Доктрина за инженерното осигуряване (НП-3.12); Доктрина за защита на войските и силите (НП-3.14); Доктрина за противодействие на импровизирани взривни устройства (НП-3.15); Доктрина за придвижване и транспорт (НП-4.4); Доктрина за поддръжка от страната-домакин (НП-4.5); Доктрина за медицинско осигуряване (НП-4.10); Доктрина за подготовка на СВ (НП-7.2); Доктрина за подготовка на ВВС (НП-7.3).

3.8. Въоръжение и техника

3.8.1. Политики и подходи по въоръжението и техниката

Окомплектоването на българските контингенти и осигуряването на войските беше основен приоритет. През изтеклата година бяха доставени въоръжения, техника, полеви облекла и обувки за формированията участващи в мисии зад граница. Доставени бяха горива, смазочни материали и специални течности за осигуряване подготовката на военните формирования от Българската армия;

Осигурена беше експлоатацията на самолети МиГ-29, Ан-30, РС-9М, РС-12, вертолети AS565 „Пантер“. Извършена беше доставка на резервни части за интегрираната логистична поддръжка на самолет С-27J "Spartan" и доставка на фрагмент от интегрираната система за командване и управление на НАТО - ICC за Военновъздушните сили.

Доставени бяха тежко защитно облекло за сапъора; робот за обезвреждане на взривни устройства; устройство за неутрализиране на невзривени бойни припаси и импровизирани взривни устройства (дисруптор); система за дистанционно управление на взрива; гъвкави удължени кумулативни заряди за разрушаване на невзривени бойни припаси и импровизирани взривни устройства; многофункционален термовизионен прибор /МТП/; 7.62x51 мм снайперска карабина; колиматорен мерник с инфрачервена точка за стрелба със стрелково оръжие.

През отчетния период беше извършена дефектация, техническо обслужване и поддържане на корабни радиолокационни станции на фрегати клас Е-71; поддържане на хидроакустична станция DUMB-21В и преглед и освидетелстване на противоминни телеуправляеми апарати за кораби - РАР-104.

Придобити бяха системи за симулационна подготовка VBS2 и DITS. Обновени бяха системата JCATS, оборудване за инфрачервена диагностика, оборудване за системата за сигурност в Интернет мрежата на Българската армия, комуникационно оборудване, компютърна техника и периферия.

През 2012 г. беше подписан тригодишен договор за поддръжка на бронираните бойни машини ASV М 1117 „GUARDIAN“, чрез осигуряване на интегрирана логистична поддръжка за период от 36 месеца, финансирана по програма FMF. Предстои също подписване на договор за интегрирана логистична поддръжка за период от 36 месеца на автомобили НМWWV /Хамър/.

Усвояването на производственото оборудване, технологии, софтуер и хардуер за техническо обслужване и ремонт на автомобили „Мерцедес-Бенц“ допринесе за съкращаване разходите по поддръжката на автомобилите.

По проект „Превъоръжаване на Българската армия с автомобилна техника“ към момента разполагаме с около 250 броя различен клас автомобили от марка „Мерцедес-Бенц“.

3.8.2. Инвестиционен план-програма на Министерството на отбраната до 2020

Приоритетните инвестиционни проекти от Инвестиционния план-програма на Министерството на отбраната до 2020 г. са в различна степен на изпълнение.

Инвестиционният проект „Изграждане на Батальонна бойна група от състава на механизирани бригада“, предназначен за постепенно придобиване и на ново, по-модерно въоръжение и бойна техника за създаващите се организационно и преминаващи сертификация формирования, е във фаза разработване. Продължи проучването и анализът на произвеждани и използвани от други армии отбранителни продукти, необходими за механизирани подразделения. През 2012 г. не беше осигурено цялостно финансиране, поради което бяха реализирани само отделни позиции, както и такива, които са по линия на Програмата на САЩ за подпомагане в областта на сигурността.

През 2012 г. бяха изготвени концепциите за изграждане на отбранителна способност за три проекта на Военноморските сили - „Модернизация на фрегати клас Е-71 - модернизация на противокорабен ракетен комплекс“, „Модернизация на навигационни системи на кораби от ВМС“ и „Интегрирана логистична поддръжка на вертолетите „Пантер“ (подпроект на проекта „Интегрирана логистична поддръжка на вертолетите „Кугър“ и „Пантер“). Същите бяха разгледани и приети на заседания на Съвет по въоръженията и Програмен съвет.

Направени бяха основните проучвания и анализи по проекта „Придобиване на нов модел основен боен самолет и осигуряване на интегрирана логистична поддръжка“. Сформиран беше направляващ комитет¹⁴ за общо управление и координация по подготовката и изпълнението на проекта, както и Инвестиционен проектен екип за непосредствена подготовка и изпълнение, разработени бяха методика за избор на оптимален вариант за реализация на проекта и математически модел¹⁵ за оценка на вариантите. През 2012 г. завърши анализът на проектния екип. В резултат на проучвателната дейност беше идентифицирано какво е необходимо и какви са възможните варианти и подходи за осигуряването му. Беше внесен доклад в Министерски съвет и с негово решение¹⁶ беше упълномощен министър на отбраната да проведе преговори с държавите, предлагащи многоцелеви самолет.

Сключено беше рамково споразумение по проект „Осигуряване на летателна годност на самолети Миг 29“.

Обявена беше обществена поръчка за избор на изпълнител за рамково споразумение за интегрирана логистична поддръжка на вертолетите „Кугър“ по програма „Интегрирана логистична поддръжка на вертолетите „Кугър“.

¹⁴ Заповед на министъра на отбраната Р-249/01.08.2012 г.

¹⁵ Утвърдени от Председателя на направляващия комитет на проекта Рег. № 30-05-303/28.09.2012 г.

¹⁶ Протокол №47 от заседание на Министерски съвет на 19.12.2012 г.

Планираните средства за 2012 г. по проекта „Развитие на технически системи за водене на стратегическо разузнаване“ бяха реализирани напълно.

По проект “Развитие на Автоматизираната информационна система на Министерството на отбраната и Българската армия, оперативните и тактически щабове” беше сключен договор за осигуряване на електронни съобщителни услуги за Министерството на отбраната и формированията от Българската армия на територията на страната. За останалата част от проекта предстои разработване на Техничко-икономически доклад и Тактико-техническо задание.

По проект „Интегрирана логистична поддръжка на самолети „Спартан” беше сключено рамково споразумение и първи конкретен договор за интегрирана логистична поддръжка. Този проект формално не е включен сред тринадесетте приоритетни инвестиционни проекти от Инвестиционния план-програма на Министерството на отбраната до 2020 г., но по своето значение и мащаби се доближава до тях.

Недостатъчните финансови средства за капиталови разходи не позволи стартирането на всички приоритетни инвестиционни проекти.

3.8.3. Развиване на способности в сътрудничество със съюзници и партньори

- *многонационалната програма за стратегически въздушни превози (SAC Program)*

Бяха използвани над 98 % от заплатените по инициативата 65 летателни часа годишно. Превозени са 714 души личен състав, над 140 тона материални средства и осем единици техника. Пълното използване на летателните часове повишава ефективността на разходите по инициативата.

- *програма на НАТО за съюзно земно наблюдение*

Проектът “Придобиване на наземен терминал по програма на НАТО за съюзно земно наблюдение (Alliance Ground Surveillance - AGS)” е тясно обвързан с реализирането на Програмата на НАТО и участието на страната ни в нея. Той ще бъде разработен като част от системата. Пускането в експлоатация на терминала и цялата система ще стане едновременно в Главната оперативна база (Военновъздушна база “Сигонела”-Италия) и в другите страни-членки на програмата и на НАТО. На основание Решение на Министерски съвет № 172/20.03.2009 г. бяха подписани основните регламентиращи документи, както и договорът за придобиване.

- *проекти по програмата на НАТО за инвестиции в сигурността*

През 2012 г. беше финансиран проект “Модернизация на навигационни системи на кораби от Военноморските сили” в частта си по подпроект „Брегова система за контрол на корабоплаването и охрана на морската граница - ЕКРАН”.

- *проекти по програмата на САЩ за подпомагане в областта на сигурността*

Беше прието решение проектът “Изграждане на Съвместен оперативен център на Съвместното командване на силите” да бъде финансиран от Програмата на САЩ за подпомагане в областта на сигурността.

Завърши подготовката за стартиране на Фаза 3 на пилотния проект за изграждане на информационна система “Логистика на Българската армия”. Подписан беше договор за изпълнението на фаза 3 на проекта и внедряването му за използване. Беше планирано обхватът да се разшири с 10 нови военни формирования от състава на Българската армия. През 2012 г. в тези формирования беше изградена необходимата инфраструктура, а оборудването за новоизградените комуникационно-информационни възли ще бъде доставено от американската страна по програмата на САЩ за подпомагане в сигурността.

3.8.4. Утилизация на излишни бойни припаси

Беше разработен нов план за утилизация и освобождаване от ненужните боеприпаси, в основата на който е качествено нов подход за освобождаване чрез реализация. Това от една страна ще позволи на Министерството на отбраната да реализира приходи, а от друга страна да намали общото количество на боеприпасите за унищожаване.

През 2012 г. бяха обявени за търговска реализация 2959 тона боеприпаси, от които класически 1800 тона, инженерни 616 тона, морски 464 тона и авиационни средства за поразяване 79 тона. За утилизация бяха обявени 7 283 тона боеприпаси, от които класически 726 тона, инженерни 2732 тона, морски 1081 тона, зенитни управляеми ракети 219 тона и авиационни средства за поразяване 2525 тона.

През 2012 г. бяха утилизирани 336 тона боеприпаси от три фирми. Извършена беше реализация на 8 775 тона боеприпаси от обявените за търговска реализация и тези за утилизация. Боеприпасите бяха закупени от български фирми, притежаващи необходимите разрешителни за търговия с тях.

По този начин Министерството на отбраната се освободи от 9 111 тона излишни боеприпаси.

3.8.5. Политика по прилагане на компенсаторни практики (офсет)

В съответствие с договор за доставка и офсетен договор между Министерството на отбраната и „Даймлер“ АД – Германия, през 2012 г. е доставено „Подвижно ремонтно средство АТЕГО ВМ“ за техническо обслужване и ремонт на автомобили с марка „Мерцедес-Бенц“ в полеви условия.

По офсетното споразумение между Министерството на отбраната и компания „Юрокоптер“ (Франция) за директен офсет от общо 11 директни компенсаторни дейности са изпълнени 10. Последният 11-ти проект „Изграждане на инфраструктура за Военновъздушните и Военноморските сили“ е в процес на изпълнение.

По офсетно споразумение с „Аления Аермаки“ – Италия, във връзка с редуцираните параметри на договора за доставка на транспортни самолети С-27J „Spartan“, пропорционално бяха редуцирани и параметрите на офсетното споразумение. Предвид степента на изпълнение на проектите по директния офсет спрямо новите офсетни задължения на компанията, изпълнението на директния офсет е преустановено, тъй като е налице преизпълнение на същия. Предстоят окончателни преговори с „Аления Аермаки“ за изменение на съотношението между директния и индиректен офсет.

3.9. Технологични, изследователски и развойни проекти

По научноизследователската дейност в областта на развитието на въоръженията, техниката, тиловите имущества и материали, работата беше концентрирана върху подпомагането на войските в ежедневната бойна подготовка и бойната дейност. Определени бяха тактико-техническите изисквания към сухопътните бойни машини, изискванията за полеви облекла и обувни изделия. Изследвано беше текущото състояние на средства за балистична защита и др.

Дейностите в областта на развитието на системите С4I, инвестиционното проектиране и инвеститорския контрол бяха насочени към проектиране на системите С4I, разработването на проекти, и изграждане на оптически комуникационни линии и комуникационно-информационни възли за развитие на стационарната комуникационно-информационна система.

4. Хората в отбраната

4.1. Състояние на окомплектоването на Министерството на отбраната и въоръжените сили

Числеността на личния състав на Министерство на отбраната, в т.ч. и на Щаба на отбраната, като част от Интегрираното Министерство на отбраната в резултат от реструктурирането беше сведена от 1432 до 781. Реално освободени са 197 служители, а останалите са пренасочени към други длъжности в структури, където са изведени обслужващите функции от министерството на отбраната. По този начин беше премахнато дублирането и припокриването на функции и структури, бяха постигнати синхронизация и единство на процесите и персонализиране на отговорността.

През 2012 г. процесът на трансформация беше фокусиран върху формиранията от тактическото ниво. Извършиха се организационно-щатни промени на 46 формирования от Въоръжените сили. Реално от тези промени бяха повлияни около 2487 военнослужещи, от които 1392 бяха назначени на нови длъжности.

В резултат на извършените през 2012 г. структурни и организационно-щатни промени, окомплектоваността на личния състав от Министерството на отбраната, структурите на пряко подчинение на министъра на отбраната и Българската армия е, както следва: офицери – 89%, офицерски кандидати – 79%, сержанти и войници – 88%, цивилни служители – 97%. Окомплектоваността на Въоръжените сили позволява изпълнението на задачите, поставени пред военните формирования.

Окомплектованото по структури към декември 2012 г. беше:

- Министерство на отбраната: офицери – 93%, сержанти и войници – 71%, цивилни служители – 98%;
- Структури, пряко подчинени на министъра на отбраната: офицери – 84%, офицерски кандидати – 72%, сержанти и войници – 89%, цивилни служители – 97%;
- Съвместно командване на силите: офицери – 93%, офицерски кандидати – 62%, сержанти и войници – 92%, цивилни служители – 98%;
- Сухопътни войски: офицери – 96%, офицерски кандидати – 89%, сержанти и войници – 86%, цивилни служители – 96%;
- Военновъздушни сили: офицери – 84%, офицерски кандидати – 83%, сержанти и войници – 92%, цивилни служители – 96%;
- Военноморски сили: офицери – 86%, офицерски кандидати – 76%, сержанти и войници – 92%, цивилни служители – 98%.

Повлияни от предприетите действия за промяна на Кодекса за социално осигуряване, считано за периода 01.10 - 31.12.2012 г., бяха 658 военнослужещи, които поискаха да се пенсионират преждевременно. Промените създадоха възможност тези, които желаят, да служат до пределна възраст.

4.2. Длъжности в щабове и органи на НАТО, ЕС и други международни организации

Продължи поэтапното попълване на национални и международни длъжности зад граница. Длъжностите в структурите на НАТО са попълнени на 93%. В резултат на проведените през 2012 г. конкурси бяха подбрани и командировани военнослужещи и цивилни служители на общо 25 длъжности.

В новата командна структура на НАТО, която влезе в сила от 01.12.2012 г., България ще заема 2 генералски длъжности на ротационен принцип, 22 длъжности за офицери и 14 за сержанти.

4.3. Набиране и кариерно развитие

През 2012 г. от военна служба бяха освободени 1607 военнослужещи, от които по собствено желание - 1390. От освободените с придобито право на пенсия са 808 военнослужещи. За сравнение през 2011 г. са освободени 1507 военнослужещи, като с право на пенсия са били 816.

Бяха реорганизирани 46 формирования от въоръжените сили. Всички вакантни длъжности във формированията, незасегнати от организационни-щатните промени бяха обявявани в периодично издавани Регистри на вакантните длъжности. Това осигури възможност на всеки военнослужещ, който остава без длъжност и желае да продължи службата си в друг гарнизон, да кандидатства за назначаване на такава длъжност. Освен това беше създадена организация в командванията на Сухопътни войски и Военновъздушните сили засегнатите от промените военнослужещи, които желаят да продължат службата си в други гарнизони, да подадат рапорт за някои от вакантните 1971 длъжности, разкрити от 01 юли 2012 г. В резултат на предприетите мерки към 31.12.2012 г. от реално засегнатите 2487 военнослужещи на длъжност бяха назначени 1392.

Голяма част от военнослужещите, останали без длъжност, не пожелаха да продължат службата си в друг гарнизон, различен от този на местоживеенето им. Това доведе до затруднения при окомплектоването на някои вакантни длъжностни (основно за сержанти и войници), които планоно бяха задържани за тяхното преназначаване.

Набиране на военнослужещи през 2012 г. бе осъществено с четири конкурса за приемане на военна служба на лица, завършили средни или висши училища в страната и чужбина.

През 2012 г. по мотивирани предложения бяха окомплектовани основни длъжности, от които зависи бойната подготовка, организацията и изпълнението на задачите от военните формирования.

На длъжности в Българската армия и в структурите на пряко подчинение на министъра на отбраната бяха назначени 50 слушатели, завършили Военна академия „Г. С. Раковски“ и 61 випускници от завършилите 108 курсанти на Националния военен университет „В. Левски“ и Висшето военноморско училище „Н. Й. Вапцаров“. Останалите 47 бяха взети по допълнителен щат.

Беше стартиран процесът по набиране на кандидати за доброволния резерв чрез обявяване на конкурс за заемане на първите 400 длъжности за резервисти. От комисиите за провеждане на конкурса бяха класирани 225 кандидата. Към настоящия момент с класираните кандидати се осъществява процедура за издаване на достъп до класифицирана информация, след което с тях ще се сключат договори за служба в доброволния резерв.

В края на 2012 г. бяха обявени и нови 1199 длъжности за резервисти за комплектуване на военните формирования на видовете въоръжени сили.

4.4. Военно-образователна система

Таблица 10 показва броя на обучаемите през учебната 2012-2013 г.

Таблица 10

Военно учебно заведение	Курсанти	Слушатели	Студенти	Докторанти	Специали- занти	Общо
Военна академия „Г. С. Раковски“		169	425	59	782	1435
Национален военен университет „Васил Левски“	411		1893	20	890	3214
Висше военноморско училище „Н.Й. Вапцаров“	108		2136	33	388	2665

Професионален старшински колеж	36		161		197	
Професионален сержантски колеж	117		250		367	
Обучаеми в чужбина	3	14			231 (от тях 8 в стратегически курс)	248

През 2012 г. в квалификационни курсове бяха обучени общо 2471 специализанти, от които 1965 в длъжностна целева и допълнителна квалификация във военноучебните заведения. Обучение в квалификационни и специализирани курсове в чужбина са преминали общо 248 военнослужещи и цивилни служители.

През годината във Военна академия „Г. С. Раковски“ се проведе 16 нови пилотни курса за допълнителна квалификация, което е 5 пъти повече в сравнение с предходната година. Сред тях са „Организационна архитектура“ и „Защита на населението и критичната инфраструктура“.

Военна академия „Г. С. Раковски“, Националният военен университет „В. Левски“ и Висшето военноморско училище „Н. Й. Вапцаров“ разполагат с екипи от мотивирани и компетентни преподаватели и служители с модерна и добре поддържана материална база. Това им позволява да изпълняват ефективно и качествено поставените задачи в съответствие със съвременните международни и национални стандарти и изисквания за подготовка на кадри за Министерството на отбраната, структурите на пряко подчинение на министъра на отбраната и Българската армия.

4.5. Социален статус и условия на труд

Основните усилия в социалната политика бяха насочени за издигане на социалния статус и мотивацията на военнослужещите и цивилните служители чрез подобряване на условията на труд, повишаване на физическата им дееспособност, усъвършенстване на системата за материално подпомагане, осигуряване на условия за успешна социална адаптация на освободени от редовете на въоръжените сили и повишаване ефективността на наградната политика на Министерството на отбраната.

Бяха повишени възнагражденията на цивилните служители и беше взето решение за увеличаване и на тези на военнослужещите средно с 9%¹⁷. Компенсацията за военнослужещите от 20 заплати за навършен стаж от 27 прослужени години при пенсиониране беше защитена и се запази. Увеличено беше изискването за стажа с две години, но в същото време беше увеличена и възрастта за пенсиониране с 1 до 3 години за офицерите и сержантите, като най-голямо е увеличението за младшите офицери и сержантите. Повишени бяха компенсациите за живеещите на свободен наем. Изменено беше условието за изплащане на допълнително възнаграждение на военнослужещите и цивилните служители за работа във височинни райони, с което се даде възможност това възнаграждение да се получава от по-голям брой лица. Променени бяха и допълнителните

¹⁷ В сила от 1 януари 2013 г.

възнаграждения за спешна медицинска помощ и за придобита специалност във Военномедицинска академия. Направени бяха изменения в условията и реда за получаване на допълнителни възнаграждения на летателния състав. Увеличен беше размерът на допълнителното възнаграждение за специфични условия при изпълнение на военната служба на водолазите. Бяха въведени и нови допълнителни възнаграждения за:

- живот и работа в отдалечени райони на повече от 15 км. от административните центрове на областите;
- за дежурство на екипажите от летателния състав за аварийно-спасително осигуряване;
- за операционна, реанимационна и анестезиологична работа във ВМА;
- за владеење на официалните езици на НАТО, съгласно STANAG 6001.

Решен беше проблемът с изплащането на транспортни разноски на военнослужещите и цивилните служители, живеещи в населени места, различни от место служенето, когато няма организиран войскови или нает фирмен транспорт и беше дадена възможност за изплащане на транспортни разноски при използване на лични моторни превозни средства.

За компенсиране на задръжката в развитието на младшите офицери бяха разработени комплекс от мерки, които ще им позволят да кандидатстват във военна академия на по-висока възраст от определената сега в Правилника за приложение на Закона за отбраната.

Бяха осъществени контролни проверки по безопасност и здраве в 35 военни формирования и структури на Министерството на отбраната. Оказана беше помощ за реализиране на проекти за подобряване на условията на труд в 18 военни формирования на Българската армия. Беше проведено обучение на 461 длъжностни лица по безопасност и здраве и 505 лица за придобиване на квалификационна група за безопасна работа.

През 2012 г. на 13 заседания на Комисията по материално подпомагане бяха разгледани 1632 молби за отпускане на материална помощ, от които 1497 са удовлетворени. Бяха отпуснати помощи в общ размер на 393 385 лв.

С еднократни помощи за посрещане на разходите при болест, смърт и злополуки бяха подпомогнати 869 военноинвалиди с общо 151 090 лв., 49 пенсионирани военнослужещи с общо 14 830 лв., 49 военнослужещи с общо 64 714 лв., 50 цивилни служители с общо 32 000 лв., 16 ветерани от войните с общо 1 690 лв., 232 военнопострадали с еднократни помощи на обща стойност 61 280 лв. Издадени са 390 книжки на военноинвалиди и военнопострадали.

Бяха проведени 1540 групови и информационни беседи за социалната адаптация. Със структурите на Агенция по заетостта бяха организирани 145 срещи с работодатели и трудови борси, в които взеха участие 1685 лица, активно търсещи нова трудова заетост. Беше осигурена информация за общо 5736 свободни работни места в страната и чужбина. В целеви курс „Консултанти по адаптация“ бяха обучени 15 офицери-координатори и четири служители-консултанти по адаптация с цел повишаване компетентността на офицерите и цивилните служители, участващи в провеждането на дейностите по адаптация.

4.6. Политика на социално сътрудничество

През 2012 г. бяха проведени пет редовни заседания на Отрасловия съвет за социално сътрудничество в Министерството на отбраната, на които бяха обсъдени състоянието на социалния диалог, политиката по доходите, осигуряването на здравословни и безопасни условия на труд, организационно-щатните и структурни промени и свързаните с тях съкращения на цивилни служители, сигнали за допуснати нарушения на трудовото законодателство и на постигнатите договорености в Колективния трудов договор и професионалното развитие на цивилните служители.

Беше продължена активната политика за подобряване на взаимодействието между Министерството на отбраната и обществените организации, работещи в областта на отбраната. Тя се изразяваше основно в подпомагане от страна на Министерството на отбраната на тяхната дейност и на членовете им и привличането им в обсъждането на редица важни документи, свързани с развитието на въоръжените сили.

5. Национална и Евроатлантическа сигурност и отбрана, международен мир и стабилност

5.1. Европейски съюз – обща политика за сигурност и отбрана

През 2012 г. получи развитие инициативата за „Обединяване и споделяне на способности“ (Pooling & Sharing) като механизъм за по-ефективно поддържане и изграждане на отбранителни способности в условията на продължаващата финансова и икономическа криза. В тази посока бяха и приетите през март и ноември 2012 г. заключения на Съвета на ЕС.

В рамките на Инициативата, България се включи в проекта на Европейската агенция по отбрана за изграждане на Мрежа за наблюдение на морските пространства (MARSUR Networking). Участието в този проект допринася за изграждане на обща и опозната картина на обстановката в морските пространства на ЕС, развитие на способности за ранно предупреждение, както и за потенциален принос към Мрежата за общ информационен обмен на ЕС.

Беше подписана Декларация за намерение за участие в изграждането на Многонационално модулно медицинско формирване (Multinational Modular Medical Unit) за развиване на способности за медицинска поддръжка при провеждане операции и мисии на ЕС, както и при други международни ангажменти, включително при хуманитарни операции.

В областта на сателитни комуникации в Министерство на отбраната се извършва задълбочен анализ на възможностите за бъдещо участие в проект на Европейската агенция по отбрана за придобиване на сателитни комуникационни услуги за нуждите на отбраната (ESCPC – European Satellite Communication Procurement Cell).

В рамките на участието в програмата за Европейски флот за въздушен транспорт беше разработено и подписано Техническо споразумение за дипломатически разрешения за прелитане и кацане на военнотранспортни самолети през въздушното пространство и на територията на държавите-участници в програмата.

Република България подкрепи разработения от Европейската агенция по отбрана „Кодекс на поведение“ при прилагане на механизма за обединяване и споделяне на военни способности като стъпка за осигуряване на дългосрочно и стабилно развитие на инициативата и обвързването ѝ с процеса на отбранително планиране на държавите-членки. С цел подпомагане на дискусиите при подготовка на Европейския съвет по въпросите на отбраната през декември 2013 г., Министерството на отбраната предложи инициатива за провеждането на Европейски преглед на отбранителните способности и разработването въз основа на него на „Бяла книга“ на отбранителните способности на ЕС.

През 2012 г. взехме активно участие в дискусиите по търсене на възможности за преодоляване на затрудненията с попълване на графика за дежурство на Бойните групи на ЕС и повишаване на тяхната роля и използваемост. Подкрепихме разработването на систематичен подход при попълване на графика за дежурство, базиран на активната роля на „водещите“ държави, повтаряща се периодичност на дежурствата, използване на „специализирани“ модули и допълване на бойните групи с граждански способности, справедливо разпределение на тежестите на дежурствата и отчитане на предимствата на

регионалния подход. Потвърдено е участието в дежурство на бойна група „Хелброк“ през първата половина на 2014 г.

Като активен член на ЕС, България се стреми да развива ориентирани към бъдещето способности, както в сферата на отбраната, така и в гражданската област. В тази връзка, от началото на 2015 г. Министерство на отбраната планира готовност за изграждане способности в областта на Разоръжаване, демобилизация и реинтеграция - Disarmament, demobilization and reintegration (DDR). Това включва организиране, сертифициране и провеждане на курсове във ВА „Г.С. Раковски“, изпращане на специалисти за обучение извън страната, полеви учения, събиране и актуализиране на база данни с преминалите курсове, които желаят да участват в операции по стабилизиране и възстановяване.

5.2. НАТО – колективна отбрана и съюзна политика за сигурност

През май 2012 г. се проведе Срещата на държавните и правителствени ръководители на страните-членки на НАТО в Чикаго, на която бяха взети редица важни решения, имащи отношение към бъдещото развитие на Алианса и на отбранителните политики на държавите членки, сред които:

- Изразена беше подкрепата към сигурността и стабилността в Афганистан след 2014 г., когато мисията на НАТО ще бъде трансформирана от водеща към поддържаща в следствие на поемането на отговорността по гарантиране сигурността в страната от афганистанските сили за сигурност. Респективно в страната ни се прилагаше приетата “Стратегия за трансформиране на участието на Въоръжените сили на Република България в операцията на ръководените от НАТО международни сили за поддържане на сигурността в Афганистан”;

- Обявена беше междинна готовност на изграждащата се противоракетна отбрана на НАТО (ПРО на НАТО);

- Прието беше решение за развитието на пакет от критично необходимите способности, с което да се осигури ефективно и ефикасно разходване на ограничените финансови ресурси;

- Потвърдено беше стратегическото значение на инициативата за „интелигентната отбрана“. В рамките на „Интелигентната отбрана“ страната ни участва в шест проекта от първа група. Водеща нация е по проекта „Ролята на жените в сигурността и отбраната“ (‘Female Leaders in Security and Defence’). През юли 2012 г. Република България беше домакин на първата конференция в рамките на този проект. Отделно, през годината бяха проведени работни срещи с представители на Съвместното командване по трансформацията на НАТО по финализиране на концепцията на проекта и уточняване на организационните аспекти по неговото изпълнение.

Сериозен напредък беше постигнат и по създаването на Център за изследване, изграждане и развитие на способности на НАТО за управление на кризи и оказване на помощ при бедствия (Center of Excellence on Crisis Management for Disaster Response).

Очертаващата се вероятност за преориентиране на НАТО за действие от среда

на високо оперативното темпо към среда на засилено обучение, тренировки и учения доведе на дневен ред Инициативата за свързаност на силите. В контекста на тази инициатива се вписват идеите за разширено и интензифицирано използване на българо-американските съоръжения. Полигонът в Ново село, заедно с авиобазите в Граф Игнатиево и Безмер предоставят отлични условия за провеждане на съвместно обучение, тренировки и военни учения на Алианса.

През отчетния период Република България остана активна в търсене на многонационални решения чрез засилено регионално сътрудничество в областта на придобиването на способности. Усилията в региона бяха насочени в няколко основни направления: охрана на въздушното пространство, логистика и военноморско сътрудничество. Конкретен пример за прилагане на многонационален подход в регионален план са сключените споразумения между България и съседните страни-членки на НАТО за провеждане на презгранични операции по охрана на въздушното пространство в рамките на Интегрираната система за противовъздушна отбрана на НАТО. Пример за такова сътрудничество са и подписаните споразуменията в областта на логистиката с Румъния и Гърция.

През ноември 2012 г. страната ни взе участие в политико-военното учение на НАТО по управление на кризи CMX 12 (Crisis Management Exercise 12). По този начин беше тествана готовността на националната система за вземане на решения при управление на кризи, както и състоянието и развитието на концепциите по управление на кризи и процедурите за вземане на решения на най-високо политико-стратегическо ниво в Алианса.

5.3. Използваемост на въоръжените сили

Използваемостта на Въоръжените сили е един от основните фактори и показател за нивото на трансформацията – както на Алианса като цяло, така и на Въоръжените сили на отделните държави-членки. Допълнителен стимул на разрешаване на проблемите по използваемостта даде поставената задача за приемане на измерители, които да подпомогнат Алианса в изграждането на приоритетни способности, да стимулират политическа воля у нациите и да предоставят реалистична основа за оценка на техния принос в изграждането на необходимите за колективната отбрана способности и реалното им участие в операции. С тази цел бяха въведени 11 измерителя, разделени в три групи: (1) измерители, отчитащи нивата на инвестиции в отбраната; (2) измерители, отчитащи приноса за развитието на способностите; (3) измерители, отчитащи фактическия военен принос към НАТО.

Измерителите от първа група отчитат заделените средства за отбрана от страните-членки и нивата на капиталови разходи. По отношение на бюджета за отбрана, страната ни с отчетени нива от 1,41% от Брутния вътрешен продукт се намира в близки до средните за НАТО нива, но по цялостни разходи за отбрана и разходи за отбрана на глава от населението е доста по-назад. По отношение на нивата на капиталови разходи, страната ни с отчетени 6,3% изостава почти двойно от средните за Алианса стойности.

Втората група измерители разглеждат възможностите на страните да участват в операции извън националните им територии (процент от състава на Сухопътните войски, летателните апарати от Военновъздушните сили и корабите от Военноморските сили, които

могат да участват в операции извън националните предели – Deployable Forces). Поставените от НАТО нива изискват съответно 50% за Сухопътните войски, 40% за Военновъздушните и 80% процента за Военноморските сили да могат да участват в операции извън националните предели. По този показател Сухопътните ни войски, с постигнати близо 40%, се намират в близки до средните за Алианса стойности. В частта за Военновъздушните сили, с отбелязани 12%, сме под средните нива за страните-членки. Аналогично е и състоянието за ВМС, които имат възможност да участват в операции извън националните предели с 43% от корабите си.

Втората група измерители разглеждат и възможностите на страните да поддържат формирания и способности в продължителни операции (процент от състава на Сухопътните войски, летателните апарати от Военновъздушните сили и корабите от Военноморските сили, които могат да бъдат поддържани в продължителни операции – Sustainable Forces). Изискванията са за 10% от състава на Сухопътните войски, 8% за Военновъздушните сили и 28% процента за Военноморските сили. В момента за Сухопътните войски този показател е 7,3%. Сравнително по-малка е възможността за участие с кораби и особено с летателни апарати в продължителни операции.

В трета група са измерители, отчитащи фактическия принос към операции (какъв процент от състава на Сухопътните войски, летателните апарати от Военновъздушните сили и корабите от Военноморските сили на дадена страна, са предвидени за участие в операции извън националните предели и фактически участват в операции). Те отчитат както общото участие на страната ни в операции, така и поотделно, приносът ни към такива на НАТО и към други многонационални – на ООН, ЕС и коалиционни. По отношение на тези показатели, страната ни с отчетени 10% за участие в операции на НАТО и 2,3% за участие в други операции се доближава до средното за Алианса ниво. Следва да се има предвид, че основа на приноса са Сухопътните войски. Очаква се изтеглянето от Афганистан и очертаващата се тенденция за намаляване на оперативното темпо да понижи изпълнението на тези показатели за страната ни и за Алианса като цяло.

5.4. Международно сътрудничество

Сътрудничеството и интеграцията нямат алтернатива за осигуряването на мир и просперитет в региона на Югоизточна Европа. Република България подкрепя активно тези процеси и това естествено води до задълбочаване на двустранното и регионалното международно сътрудничество.

Стратегическото сътрудничество със САЩ остава ключов приоритет. През юни 2012 г. бяха проведени двустранни консултации в областта на отбраната между Министерството на отбраната на Република България и Департамента по отбрана на САЩ. По време на официалното посещение на министъра на отбраната в САЩ през декември 2012 г. бяха проведени срещи и разговори, на които са обсъдени по-нататъшните насоки на задълбочаване и разширяване на сътрудничеството.

През отчетения период са подписани планове за двустранно военно сътрудничество с Турция, Румъния, Сърбия, Израел, Полша, Чехия, Литва.

Съществена стъпка в задълбочаването на двустранното сътрудничество е подписаното между Република България и Румъния „Техническо споразумение“ относно презграничните операции по охрана на въздушното пространство (Air Policing). Министерски съвет на Република България одобри и Проект на „Меморандум за разбирателство между правителството на Република България и Правителството на Румъния за взаимно осигуряване на поддръжката на страната домакин“. В края на 2012 г. беше установен и Функционален блок въздушно пространство (DANUBE FAB) между България и Румъния, което е етап от създаването на Единно европейско въздушно пространство. Предстои подписване на споразумение по охрана на въздушното пространство и с Турция.

Подписан беше Меморандум за разбирателство за сътрудничество в рамките на Многонационалния координационен център за морски транспорт (AMSCC) в Атина.

В рамките на усилията за подобряване на отбранителните способности и оперативната съвместимост, водещо значение има българското участие в активацията на BLACKSEAFOR (6-24 април 2012) , участието в подготовката на американско - украинското учение "RAPID TRIDENT 2012; учението в рамките на SEDM - „SEESIM 2012“, участието във военноморско учение „Бриз 2012“ двустранна българо-румънско летателна тренировка "Blue Bridge 2012" и др.

По линия на Процеса от срещи на министрите на отбраната на страните от Югоизточна Европа, България взе участие в срещите на политико-военно ниво – 26-та среща на Координационния комитет на и 27-ма среща на Политико-военния направляващ комитет.

Република България е водеща страна по проекта „Изграждане на интегритет“ в рамките на Процеса на срещи на министрите на отбраната от Югоизточна Европа (SEDM). Проектът беше официално одобрен от министрите на отбраната от Югоизточна Европа на срещата в Сараево на 3 октомври 2012 г. и включен в Съвместната им декларация. Проектът има за цел да се популяризират добри практики за създаване на прозрачност и отчетност в сектора на сигурността и отбраната, като към момента в него участват: България, Албания, Босна и Херцеговина, Хърватия, Черна гора, Румъния, Македония, Словения и Сърбия. На 13 декември 2012 г. в Главната квартира на НАТО в Брюксел под съвместното председателство на Република България, Кралство Норвегия и Международния секретариат на НАТО, проектът е официално представен и стартиран за изпълнение. В резултат на активната роля на България за утвърждаването на проекта в региона и координиране на сътрудничеството и взаимодействието между НАТО¹⁸ и SEDM, страната ни стана водеща нация в Доверителния фонд на НАТО по Изграждане на интегритет, заедно с Норвегия, Великобритания, Швейцария, Белгия, Полша.

България беше домакин на шестата Конференция на началниците на отбраната на Балканските страни. През юни 2012 г. София бе домакин и на годишна среща на заместник-началниците на генерални щабове/на отбраната в рамките на Процеса от срещи на министрите на отбраната на страните от Югоизточна Европа. България беше домакин и на международното изложение на отбранителна техника „Хемус-2012“.

По време на официалното посещение на министъра на отбраната в Израел през януари 2012 г. бяха подписани „Споразумение между Министерство на отбраната на Република България и Министерство на отбраната на Държавата Израел за военно сътрудничество във връзка с провеждане на военни тренировки и учения“ и „Меморандум за разбирателство за сътрудничество в отбранителната промишленост“. В изпълнение на споразумението за сътрудничество, през 2012 г. беше проведена съвместна летателна тренировка между Военновъздушните сили на България и Израел „Collector's Item 12“. През септември 2012 г. на Второто междуправителствено заседание между Република България и Държавата Израел в Йерусалим беше подписан отворен План за двустранно сътрудничество за 2013 г.

С Държавата Катар беше подписано междуправителствено споразумение за военно сътрудничество в областта на военното обучение, технологията и науките. С Украйна бяха проведени консултации по въпросите на управлението на човешките ресурси и беше подписан протокол между министерствата на отбраната за сътрудничество в областта на военната география. През отчетния период е подписан Анекс към „Протокол за сътрудничество със СР Виетнам в областта на подготовката на кадри“. Подписано беше „Споразумение между Република България и Руската федерация относно организирането на ремонта и модернизацията на вертолети Ми – 17 (Ми – 8), Ми – 35 (Ми – 24) и техните

¹⁸ Евро-Атлантическият съвет за партньорство (ЕАСП) на НАТО създава инициативата Building Integrity (BI) през 2007.

модификации на територията на Република България“. През годината на ниво заместник-министри бяха проведени срещи с Република Южна Африка и Република Индия.

В изпълнение на задълженията, поети по Виенски документ, на територията на Република България бяха проведени инспекции от Казахстан и Република Сърбия. Провеодоха се наблюдателни мисии от Украйна и Руската федерация по линия на договора „Открито небе“ и инспекции от Украйна в рамките на Договора за обикновените въоръжени сили в Европа. От българска страна бяха проведени инспекции в Украйна и Република Сърбия. Започнала е работата по актуализиране на протокол по мерките за укрепване на доверието и сигурността с Република Сърбия.

В изпълнение на ратифицираната Конвенция за забрана на касетъчните боеприпаси, бяха извадени от експлоатация всички боеприпаси, налични в Българската армия. В процес на подготовка е Национален план за унищожаването им, в съответствие с изискванията на Конвенцията.

Стартиран беше проект към Организацията за сигурност и сътрудничество в Европа за унищожаване на излишни за Българската армия ракетни горива и окислители, особено опасни за околната среда. Екип от експерти на организацията осъществи посещение за извършване на техническа оценка. Предстои подписването на меморандум за разбирателство.

Министерство на отбраната подготви и изпрати съответните годишни национални доклади в изпълнение на задълженията на страната ни по международни договори в областта на контрола на въоръженията, конвенции на ООН и други международни договорености. В рамките на своята компетентност Министерството на отбраната участва в изготвянето на национални позиции по възобновяването на диалога по режима на конвенционалните въоръжения в Европа.

Към 31.12.2012 г. Министерството на отбраната е представено чрез 24 Служби на Военните аташета в 40 страни, като 16 от военните аташета са с акредитация в една страна, а 8 – с по две или повече акредитации в общо 24 страни.

6. Поддръжка и осигуряване на отбраната

6.1. Разузнаване

Основните усилия на служба „Военна информация“ бяха насочени към:

- осигуряването на информация за развитието, регулирането и управлението на военнополитически, политически и икономически кризи и конфликти в локален и регионален мащаб;
- своевременното и надеждно информационно осигуряване на държавното ръководство и Въоръжените сили за ефективно участие във формирането на отбранителните политики на НАТО и на ЕС;
- ръководството на разузнавателните органи на Службата в състава на контингентите, участващи в операции зад граница;
- координирането на разузнавателния процес в Българската армия;
- осъществяването на сътрудничество и обмен на информация с разузнавателните органи на НАТО и ЕС и с партньорските служби;
- подпомагане на ръководството на Министерство на отбраната при провеждането на военно-дипломатическата дейност и военното сътрудничество.

Разузнаването и разузнавателното осигуряване в Българската армия беше организирано в съответствие с утвърдените от министъра на отбраната на Република

България информационни задачи за Въоръжените сили и плана за разузнаване и разузнавателно осигуряване на Българската армия през 2012 г., изготвен от Съвместното командване на силите.

Така реализираната единна система за управление на разузнаването, ръководена от служба „Военна информация“, значително подобри процеса на планиране, допринесе за усъвършенстване на координацията и взаимодействието между структурите на оперативно ниво и ефективно изпълнение на задачите по разузнаването и разузнавателната поддръжка.

Прилаганият мениджмънт на разузнавателния процес способстваше за оптимално и ефективно използване на наличните ресурси при изпълнението на специфичните задачи и поддържането и развитието на необходимите разузнавателни способности.

С приоритет се наблюдаваха военнополитическите промени и развитието на обстановката в страните от Западните Балкани; развитието на военнополитическата обстановка в страните от Северна Африка и Близкия изток; установяване на резки промени в обстановката в страните, в които са разположени български контингенти; обстановката в Афганистан; дейността на терористични организации и други асиметрични рискове и заплахи. За нуждите на държавното и военното ръководство бяха изготвяни тематични бюлетени и информации и справки по актуални въпроси.

Във връзка с терористичния акт на летище Сарафово беше оказано пълно съдействие на службите за сигурност и обществен ред за разкриване на извършителите.

Служба „Военна информация“ активно участваше в изготвянето, съгласуването и одобряването на документите от Съгласуваната разузнавателна продукция на НАТО. Особено ценна е дейността на служба „Военна информация“ по осигуряването на контингентите ни, участващи в мисии и операции зад граница с разузнавателна информация. Повишени бяха обемът и качеството на докладите, информационните документи, справките за обстановката в районите на действие, извънредните донесения за директните заплахи срещу сигурността на съюзническите и собствени сили, участващи в операциите и изградените нови източници на информация.

През годината се пристъпи към изграждане на възел на BICES (Battlefield Intelligence Collection and Exploitation System – Система за събиране, анализиране и разпространение на разузнавателни данни) за нуждите на Съвместното командване на силите и видовете Въоръжени сили.

6.2. Комуникационно и информационно осигуряване

През 2012 г. усилията в областта на комуникационно-информационното осигуряване бяха фокусирани върху дейности по консолидацията на основните приложни системи в Българската армия, намаляване на стойността на поддръжката за използваните бази от данни и оптимизация на използването на хардуерните средства. Беше извършена основната подготовка за въвеждане на система за споделяне на информация в мрежова среда (Sharepoint) за нуждите на Министерството на отбраната и Българската армия.

За подпомагане работата на ръководните органи на Министерство на отбраната и Българската армия продължи дейността по доставката на информационни технологични решения (Споделена работа върху документи; Обединени

комуникации - чат и видеоконференция). От Агенцията на НАТО за консултации, командване и контрол (NATO Consultation, Command and Control Agency - NC3A) беше доставена част от интегрираната система за командване и управление на Военновъздушните сили и системата за брегово базирани комуникации за управление на надводния флот (BRASS). Беше сключен договор с Агенцията и за разширяване на мрежата на НАТО за обмен на класифицирана информация "КРОНОС" с два стационарни и един полев комплект.

Автоматизираният обмен на класифицирана информация беше гарантиран с експлоатация на акредитираните криптографски мрежи и автоматизирани информационни системи. През 2012 г. бяха акредитирани три автоматизирани информационни системи, предназначени за обработка на национална класифицирана информация и четири системи за обработване на класифицирана информация на НАТО и бяха стартирани 36 процедури за акредитиране на самостоятелни работни места за обработване на национална класифицирана информация.

Въведени бяха в експлоатация две криптографски мрежи за защита на информацията при сложни условия за нуждите на българската армия и 12 нови точки за защита на АИС на МО и БА. Стартирани бяха четири процедури за въвеждане на криптографски мрежи в експлоатация.

Създаден беше проект за изграждане на Комуникационно-информационен възел на Служба „Военна информация“ от Автоматизираната информационна система на Българската армия и за разработка на информационен сайт на Службата, осигуряващ достъп на оторизирани потребители от системата.

Декларирано беше, че радиочестотните ленти необходими за изпълнението на „Стратегия на Министерския съвет за въвеждане на универсални мобилни далекосъобщителни системи (UMTS) в Република България“ са освободени. Поради липса на финансиране не са освободени планираните за освобождаване радиочестотни ленти, необходими за наземно цифрово радио и телевизионно разпръскване.

Във връзка с развитието на Стационарната комуникационно-информационна система на Българската армия, беше доставено оборудване за две и монтирана първата сървърна ферма. Преминава се към следващия етап по разширението на Стационарната комуникационно-информационна система на Министерство на отбраната и Българската армия и предоставянето на нови комуникационни и информационни функционалности и услуги.

Беше подписан нов договор за поддръжка на Стационарната комуникационна система на Българската армия „Странджа-2“, с който се осигури извън гаранционната поддръжка, ъпгрейд, подмяна на хардуер и софтуер на стационарните КИВ в щабове на формированията и на елементи от системата.

Завърши доизграждането на стационарна и мобилна част от ТЕТРА мрежата на Българската армия. Сключено беше рамково споразумение за следгаранционна техническа поддръжка и първи едногодишен договор, което осигури надеждното функциониране на системата.

Бяха извършени необходимите дейности по осигуряване ежедневната работоспособност на комплексната автоматизирана система за управление на страната при кризи от различен характер.

Комуникационно информационна система на Съвместното командване на силите и контингентите от Българската армия функционира нормално, изпълнява изискванията на

системата за командване и управление и осигурява необходимия непрекъснат информационен обмен и надеждно национално управление на българските военни контингенти зад граница. По време на плановите ротации на контингентите се извършваше профилактика на комуникационно-информационните средства, преконфигуриране на тактическата система в района на мисията, съгласуване използването на честотен ресурс с коалиционните партньори и използването на техника, предоставена от тях за временно ползване. В рамките на подготовката на формированията, определени за изпълнение на задачи зад граница, се провежда специализирано обучение по комуникационни и информационни системи. През април 2012 г. беше сключен нов договор за доставка на телекомуникационни услуги в сателитните мрежи за нуждите на формированията изпълняващи мисии зад граница. В Съвместното командване на силите беше развърнат сървър за наблюдение на активното мрежово оборудване, който осигурява 24-часов отдалечен достъп и предоставя актуална информация за състоянието на комуникационно-информационните системи в районите на мисиите.

6.3. Логистично осигуряване

Основните усилия на логистичните органи на всички нива бяха насочени към развитие на системата за логистично осигуряване, подобряване на способностите по осигуряване и поддръжка на военните формирования, поддържането на въоръжението и техниката в техническа изправност и готовност за бойно използване. Първостепенно значение продължи да има осигуряването на подготовката и участието на контингентите ни в операции зад граница.

Логистичното осигуряване на българските военни контингенти се осъществяваше чрез национална и многонационална логистика и съгласувани действия между логистичните органи на Българската армия, структурите на Министерството на отбраната, други министерства и ведомства и логистичните структури на коалиционните партньори.

Продължи тенденцията на актуализирането на нормативната база по логистичното осигуряване. За изпълнение на ключовата задача по изграждане на логистични способности за осигуряване на батальонни бойни групи бяха разработени и утвърдени „Концепция за изграждане и използване на национален поддържащ елемент за осигуряване на батальонна бойна група при участие в операции извън територията на страната“, „Структурна схема на национален поддържащ елемент“ и „Проект на длъжностно разписание за предварителна подготовка и сертифициране на национален поддържащ елемент за батальонна бойна група“.

През отчетния период осигуряването на въоръжените сили с материални ресурси се извършваше основно от складовите наличности, от освободени наднормативни военновременни запаси, прехвърлени за текуща издръжка на формированията, както и от изпълнените доставки и услуги по Единния финансов план за материално-техническо осигуряване на Министерството на отбраната за 2012 г.

За осигуряване на контингентите с въоръжение, боеприпаси, оптически и термовизионни прибори, средства за индивидуална балистична защита и вещеве имущество по програма 1.5 бяха разкрити 59 позиции в Единния финансов план за материално-техническо осигуряване на Министерството на отбраната през 2012 г. От тях бяха завършени със сключване на договори за доставки и услуги 36 позиции.

Бяха разработени и утвърдени „Ръководство за ешелониране на ведомствените военновременни запаси от материални ресурси във въоръжените сили и комплектуване с военно-технически имущества“ и „Програма за създаване на ведомствени военновременни запаси от материални ресурси за Въоръжените сили“. С тях се регламентира планирането, създаването и комплектуването на военните формирования с военновременни запаси.

Бяха актуализирани и включени за осигуряване чрез Държавния военновременен план потребностите от основна военна и гражданска продукция и услуги.

Основен приоритет продължи да бъде освобождаването от излишните материални ресурси на основата на „Списък на отбранителните продукти за снемане от употреба към 01.01.2012 г.“ На основата на изготвените списъци през 2012 г. са търговски реализирани: 287 броя артилерийска материална част и бронетанкова техника; 21 летателни средства; 563 броя друга специална техника; 18 495 броя въоръжение и 8 775 тона боеприпаси. Утилизирани бяха 336 тона боеприпаси.

Предприети бяха действия за реализиране и/или унищожаване на излишните за Министерството на отбраната специални горива. Проведена беше работна среща с представители на Организацията за сигурност и сътрудничество в Европа и бяха обсъдени правни, финансови и технически аспекти на дейностите по освобождаването от специалните горива. В процес на обсъждане е Меморандум за разбирателство, който ще позволи своевременното им изнасяне извън територията на страната и осигуряване на екологична и физическа безопасност.

Военномедицинска академия участва в медицинското осигуряване на 84 мероприятия, провеждани от Министерството на отбраната и в интерес на войските - 664 дни с 516 медицински екипи, общо 1 267 лица от многопрофилните болници за активно лечение и Военномедицинския отряд за бързо реагиране.

През 2012г. бяха изпратени в Афганистан и Босна и Херцеговина 92 медицински специалисти, от които 54 офицери - 51 лекари, един лекар по дентална медицина и двама фармацевти и 38 сержанти - 26 медицински сестри, двама клинични лаборанти, двама рентгенови лаборанти, двама рехабилитатори и шест санитарни инструктори.

Съвместно с Военномедицинска академия беше проведен годишен профилактичен медицински преглед на военнослужещите и периодичен медицински преглед на цивилните служители в Министерство на отбраната, структурите на пряко подчинение на министъра на отбраната и Българската армия за 2012г. Оценката и предложенията за подобряване на здравното състояние от изготвения обобщен „Доклад-анализ за здравното състояние на военнослужещите и цивилните служители от военните формирования станаха основа за планиране на медицинското осигуряване през 2013 г.

6.4. Инфраструктура на отбраната

Дейностите по инфраструктурата на отбраната през годината обединиха в единен процес поддръжка, ремонт, охрана и продажба в интерес на осигуряването на войските и реализиране приоритетите, дефинирани в Бялата книга.

Създадена беше организация за освобождаване на Министерството на отбраната от недвижими имоти с отпаднала необходимост чрез продажба по реда на Закона за държавната собственост чрез търг и с приоритет безвъзмездно предоставяне на ведомства, области, общини.

През 2012 г. бяха изготвени и утвърдени от министъра на отбраната Графици (един основен и два допълнителни), за продажба на недвижими имоти с отпаднала необходимост за Министерството на отбраната за 307 имота.

Бяха подготвени тръжни процедури общо за 177 имота от предвидените 290 имота по основен график, от които са стартирали 118. Към 31.12.2012 г. са продадени 10 имота на обща стойност 971 хил. лв. С реализирането на 10-те имота бяха спестени разходи в размер на 6 200 лв. месечно, давани за охраната на тези имоти. Приети бяха шест Решения на Министерски съвет за продажба на 49 имота с данъчна оценка над 500 хил. лв.

През 2012 г. година продажбите на имоти на Министерството на отбраната с отпаднала необходимост са по-ниски от очакваното. За сравнение, приходите от продажба

на 30 недвижими имота през 2010 г. са 3 993 хил.лв., а през 2011 г. бяха проведени търгове за продажба на 26 имота, с достигната крайна цена 7 420 хил. лв.

Реализацията на недвижимите имоти с отпаднала необходимост чрез продажба през годината беше в пряка зависимост от няколко основни фактора: продължаващата стагнация на пазара на имоти; нормативно неурегулираната продажба на съоръженията, намиращи се в имотите; зависимост от административните органи на местната власт; високата балансова стойност и поставеното изискване да не се продава под нея, независимо, че данъчната оценка е значително по-ниска, прави имотите непроддаваеми.

С Решение на Министерски съвет беше сменен статута на 12 имота от публична държавна собственост в частна държавна собственост.

Общият брой процедирани имоти от Графика за 2012 г. е 199 или 69% от предвидените по график.

Приоритет в дейността по освобождаване на Министерството на отбраната от недвижими имоти с отпаднала необходимост беше безвъзмездното им предоставяне на ведомства, области, общини. Изготвен беше и График за безвъзмездно предоставяне на недвижими имоти на общини, областни управители и други ведомства през 2012 г. за общо 41 имота. В резултат с девет Решения на Министерски съвет бяха безвъзмездно предоставени 19 имота на шест ведомства; с осем Решения на Министерски съвет - 16 имота на осем общини; с предварително даване на съгласие за отнемане по чл.17, ал. 2 от Закона за държавна собственост със заповед на областния управител - 21 имота.

През 2010 г. бяха преотстъпени безвъзмездно 31 имота с отпаднала необходимост, през 2011 г. – 44 имота, а през 2012 г. се отбелязва ръст – общо 56 (Диаграма 15).

Диаграма 15

Равносметката е изключително показателна:

- 56 имота с отпаднала необходимост са излезли от министерството, като са задоволени обществени потребности на ведомства и общини. Това са:
 - 5 277 дка;
 - 837 сгради и 34 съоръжения с общо 311 000 кв.м застроена площ.

Във финансово изражение цифрите са отново показателни:

- Със 194 000 хил. лв. е облекчен балансът на Министерството на отбраната при отписването на имотите;
- С около 400 хил. лева годишно е облекчен бюджетът на Министерството на отбраната при сваляне на охраната от тези имоти и с още с около 700 хил. лева от данъци и такси битови отпадъци, или общо с около 1100 000 хил. лева са намалени разходите за ведомството;
- Графикът за предоставяне на недвижими имоти на общини, областни управители и други ведомства през 2012 г. е изпълнен 137%.

Диаграма 15

Към 31.12.2012 г. от всичко 1007 недвижими войскове имота, с охрана са 474 имота. На различен етап от провеждане са две открити процедури по Закона за обществените поръчки за възлагане обществена поръчка на лицензирани дружества за охрана на 349 освободени войскове имоти, разпределени в 130 обособени позиции. Тези процедури обхващат имоти по договори за охрана, сроковете на които изтичат през 2012 г. за продължаване на охраната, както и войскове райони и имоти по основен и допълнителни Графици за сдаване и приемане от структурите на Въоръжените сили през 2012 г.

По сключени договори с лицензирани охранителни дружества, за охраната на освободените войскове имоти за 2012 г. са изплатени общо 11 497 хил.лв., от които за освободени войскове имоти, без движимо имущество в тях, през 2012 г. са изплатени 7 169 хил. лв. В останалите райони има войсково имущество или се ползват като общежития.

Извършвана беше ежемесечна актуализация на Единен поименен списък за 2012 г. на обектите за строителство и строителни услуги, изискващи аварийни ремонти и бяха изготвени периодични отчети за изпълнението му, което е предпоставка за по-голяма оперативност и приоритетно реализиране на належащите дейности.

Към 31.12.2012 г. са стартирали 23 процедури за строителство и строителни услуги по Закона за обществените поръчки за обекти по Единен поименен списък за 2012 г. на обектите за строителство и строителни услуги. Успешно бяха проведени 22 процедури.

През годината са сключени 16 договора по реда на Закона за обществените поръчки. Завършено е строителство и са реализирани обекти на стойност 2 713 хил. лв.

По Програмата на НАТО за инвестиции в сигурността (NSIP) бяха реализирани девет проекта в авиобаза „Граф Игнатиево“. Съоръженията бяха приети без забележки от съвместна приемателна комисия на НАТО с участието на представители от органите на НАТО и дирекция „Инфраструктура на отбраната“.

За изпълнение на строително-монтажни работи по Проект „Склад за гориво-смазочни материали “ в Авиобаза Граф Игнатиево, са усвоени 3 710 хил. лв. Общо по програмата NSIP са усвоени 98% от планираните финансови средства.

През 2013 г. се очаква да бъдат одобрени проекти с финансови инвестиции от страна НАТО в размер на около 90 000 хил. лв.

Отдел “Териториална инфраструктура на отбраната – София” от Централно военно окръжие отговаря за администрирането на 2948 служебни жилища, ателиета и гаражи от жилищния фонд на Министерството на отбраната на територията на 23 области на страната, от които в населени места с гарнизони 2168 жилища и в населени места без гарнизони 780 жилища. Свободни служебни жилища, ателиета и гаражи са 1170. За продажба бяха обявени 328 служебни жилища, ателиета и гаражи.Подготвени бяха документите за продажба на 174

купувача. Сключени бяха с министъра на отбраната 73 договори за продажба. Във владение са въведени 60 правомерни купувача. За отчетния период бяха освободени от наематели 132 жилища и отдадени под наем 336.

Продължи дейността по продажбата на жилища в населени места в които няма структури на Министерството на отбраната, структури на пряко подчинение на министъра на отбраната и Българската армия. Подготвени бяха за реализиране 390 жилищни имота апартаменти и 2 гаража. Реализирани бяха с договори за продажба 144 жилища и бяха предоставени 21 жилища на областния управител на Плевен, като приходите са в размер на 1 610 хил. лв.

6.5. Военна стандартизация, сертификация и кодификация

През 2012 г. бяха изготвени и изпратени в НАТО национални отговори за ратификация на 63 стандартизационни споразумения (STANAGs) и национални отговори за потвърждаване прилагането на 32 споразумения. Изпратени са за ратификация на компетентните структури от Министерство на отбраната и Българската Армия 84 споразумения и е организирано прилагането на 53 споразумения.

През 2012 г. бяха извършени сертифициране и надзор на 27 отбранителни продукта. Издадени бяха 15 сертификата на системи за управление на качеството и извършен надзор на 46 системи за управление на качеството в съответствие с изискванията на съюзните публикации на НАТО. Извършена беше сертификация на летателната годност на 29 военни въздухоплавателни средства и на две въздухоплавателни средства на Министерство на вътрешните работи.

Националният софтуерен продукт за кодифициране на материалните средства и техните производители/доставчици „Булкод“, изпълнява в пълен обем изискванията на НАТО в областта. Освен в Министерство на отбраната на Република България „Булкод“ се използва и в Република Македония, от 2011 г. в Република Сърбия и Черна гора, а през 2012 г. беше сключено Споразумение относно внедряването му и с Министерство на отбраната на Република Албания. През 2012 г. бяха проведени обучения на специалисти от Албания, Черна гора и Сърбия за работа със софтуера.

През 2012 г. бяха присвоени 396 нови български Стокови номера по НАТО и 22 кода на български фирми и организации за производител/търговец, предоставящ определена услуга по НАТО (NATO Commercial And Government Entity - NCAGE). Към 31.12.2012 г. в българската база данни със стокови номера по НАТО присъстват 33981 стокови номера, от които 12496 български (от общо над 17 млн. в цялата база-данни на НАТО).

7. Изводи

Акцентът в работата на Министерството на отбраната продължи да бъде върху практическата реализация на целите и приоритетите, заложи в Бялата книга за отбраната и Въоръжените сили и Плана за развитие на въоръжените сили като основа за тяхното по-нататъшно еволюционно развитие.

Извършеното през 2012 г. беше от съществено значение за изпълнение на комплексните задачи по трансформацията на тактическите формирования. Запази се тенденцията към нарастване на участието на въоръжените сили в международни учения и съвместна подготовка.

Приоритетна задача беше формирането и подготовката на батальонните бойни групи. Те са видим израз на подобрените способности за изпълнение на трите мисии на въоръжените сили, за развързване и участие в операции и са основен градивен елемент на способностите на новите бригади.

Общият брой на напусналите военнослужещи през 2012 г. (1607 души) е съпоставим с този от 2011 г. (1507 души). Състоянието на окомплектоването позволява на военните формирования да изпълняват задачите си.

Продължи активната работа по осъвременяването и развитието на законовата и подзаконовата база, както и разработването на нови базови доктрини на българските въоръжени сили.

Проведената активна информационно-рекламна дейност за набиране на кандидати за военнослужещи и стагнацията на пазара на труда доведе до повишаване на интереса към обучението във висшите военни училища и към служба във въоръжените сили. Необходимо е да се популяризира службата в доброволния резерв и в гражданските университети.

Многонационалните инициативи на НАТО и ЕС за съвместно изграждане и развитие на отбранителни способности са необходими за преодоляване на негативното въздействие на финансовата и икономическа криза върху бюджетите за отбрана на страните-членки и подкрепят усилията им за запазване и развитие на необходимите отбранителни способности. Очертаващото се преориентиране на НАТО за действие от среда на високо оперативно темпо към среда на засилено обучение, тренировки и учения превръща Инициативата за свързаност на силите в друго важно направление в изграждането и поддържането на способностите.

8. Направления за съсредоточаване на усилията

Настоящата 2013 г. е важна за изпълнение на плановете за реорганизация въз основа на стратегическите документи. Освен за равностметка, 2013 ще бъде годината, когато по-голямата част от вече стартиралите реформи ще бъдат завършени. Това ще осигури реализацията на планираните за 2014 г. мероприятия, както и по-нататъшното развитие по еволюционен път на способностите на въоръжените сили. За достигането на желаното крайно състояние, отразено в Бялата книга за отбраната и въоръжените сили и Плана за развитие на въоръжените сили, основните направления за съсредоточаване на усилията са планирани и насочени към:

- Развитие на българските въоръжените сили в съответствие с утвърдените от Народното събрание и Министерския съвет стратегически документи и успешно приключване в срок на планираните реформи;
- Изграждането и сертифицирането през 2013 г. на втората от планираните шест батальонни бойни групи. На базата на анализа на проблемите и на опита от сертифицирането на първата батальонна бойна група ще се търсят възможности и ресурси за осигуряване подготовката и сертифицирането на следващите батальонни бойни групи с приоритет;
- Всестранно осигуряване на контингентите зад граница, провеждането на ротациите и своевременното решаване на възникващи въпроси с техниката в районите на мисиите;
- Осигуряване на условия за гласуване на военнослужещите, разположени в операции зад граница;
- В изпълнение на Стратегията за трансформиране на участието на Република България в силите на НАТО в Афганистан, намаляване на числеността на българския контингент с около 30% спрямо този през 2012 г. Подготовка на военна оценка за възможното участие след 2014 г.;
- Увеличаване на съвместната подготовка и ученията с международно участие;
- По-активно ангажиране на съвместните съоръжения, най-вече полигона „Ново село“, за нуждите на подготовката на съюзниците и партньорите;

- Активно участие в многонационални проекти на НАТО и ЕС за изграждане и развитие на необходимите отбранителни способности. Приоритизиране на участието в проектите по „Интелигентна отбрана“ на НАТО и „Обединяване и споделяне на способностите“ на ЕС, с цел поемане на реалистични ангажменти и ефективен принос към НАТО и Общата политика за сигурност и отбрана на ЕС.
- Реализация на приоритетни проекти по Инвестиционния план-програма на Министерството на отбраната до 2020 г.;
- Завършване и въвеждане в практика на базовите и поддържащи доктрини на въоръжените сили;
- Акредитация в НАТО на създадения в България Център за изследване, изграждане и усъвършенстване на способности на Алианса за управление на кризи и оказване на помощ при бедствия (NATO Crisis Management for Disaster Response Center of Excellence - CMDR COE);
- Разработване на основите на национална стратегия за киберсигурност и програма за развитие на способности за киберотбрана. Участие във високотехнологични инициативи и проекти на НАТО и ЕС в тази сфера. Изграждане на подразделение за киберотбрана в рамките на Резерва на въоръжените сили;
- Развитие на интегрираното Министерство на отбраната като високоефективна институция и усъвършенстване процесите на отбранителния мениджмънт;
- Утвърждаване на интегритета на институцията и прилагане на решителни мерки за предотвратяване на конфликт на интереси и борба с корупцията;
- Създаване на Обществен съвет по отбранителна политика за провеждане на активен диалог с професионални, академични, обществени организации и бизнес сдружения по въпроси на националната отбранителна политика;
- Съгласуване на новите цели от пакета „Цели за способностите 2013“ на НАТО. За изпълнение на ангажиментите по пакета от цели до 2028 г. се залага предвидения в Бялата книга бюджет за отбрана в размер на 1.5% от БВП.
 - Съгласно Закона за държавния бюджет за 2013 г. и постановлението на МС за неговото изпълнение, бюджетът на Министерството на отбраната е в размер на 1 104 549 000 лв. (включително трансфера по функция „Образование“), което представлява 1,36 % от БВП.
 - В съответствие с приоритетите при изпълнение на бюджета през 2013 г. са осигурени: напълно личния състав и текущата издръжка на военните формирования от Въоръжените сили. От тях с приоритет се осигуряват ежедневната дейност на военните формирования и участието в операции извън и на територията на страната.
 - Частично са осигурени финансови средства за: капиталови разходи, необходими за придобиване на нови образци въоръжение, бойна техника и материални средства; някои елементи от бойната подготовка на военните формирования; изпълнението на Инвестиционния план-програма на Министерството на отбраната до 2020 г. и постигането на пълния размер на оперативните способности от военните формирования, декларирани по Цели на Въоръжените сили за НАТО и за Общата политика за сигурност и отбрана на ЕС.
 - С утвърдените капиталови разходи са осигурени дейности по: основен ремонт на авиационна техника (частично) и доставка на оборудване; основен ремонт на корабна техника; ремонт на зенитно-ракетна техника; ремонт на комуникационно-информационни системи; придобиване на ново оборудване (бронежилетки, стрелково оръжие, противопожарно,

инженерно и парашутно имущество и оборудване; придобиване на хардуер, софтуер и системи за симулация и др.).

- Не са осигурени: преоборудване на летателна техника; ремонт на сгради; горива, охрана и др. Не са осигурени и необходимите целеви финансови средства за изпълнение на стратегията за наземно цифрово радио и телевизионно разпръскване и съответното адаптиране на техника на Военновъздушните сили. Реален проблем са просрочените задължения на Военномедицинска академия, които в значителна степен се дължат на извършваните диагностично-лечебни дейности за личен състав извън Министерството на отбраната, което не се компенсира с допълнителни бюджетни средства.
